Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

Қишлоқ ҲАҚИҚАТИ

1990 йил 26 июнь
СЕШАНБА
№ 144 (4.937).

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг газетаси

1974 йил 1 январдан буён нашр этилади ◆ Душанбадан ташқари ҳар куни чиқади ◆ Баҳоси 3 тийин.

ДЎСТЛИК ВА ҚЎШНИЧИЛИК МАНФААТЛАРИНИ КЎЗЛАБ

ЎЗБЕКИСТОН СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК ЖУМҲУРИЯТИ, ҚОЗОҒИСТОН СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК ЖУМҲУРИЯТИ, ҚИРҒИЗИСТОН СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК ЖУМҲУРИЯТИ, ТОЖИКИСТОН СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК ЖУМҲУРИЯТИ, ТУРКМАНИСТОН СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК ЖУМҲУРИЯТИ РАҲБАРЛАРИНИНГ

Ўрта Осиё жумҳуриятлари ва Қозоғистон халқларига МУРОЖААТНОМАСИ

Олмаота шаҳри, 1990 йил, 23 июнь.

Азиз ватандошлар, ака-укалар ва опа-сингиллар!

Мамлакат ва жумҳуриятларимиз ҳар бирининг тақдири учун оғир бўлган бир пайтда биз барча халқларнинг орзу-умидларига ҳамиша мос келган, инсон турмушида етакчи маънавий мезон бўлган дўстлик, яхши қўшничилик, иноқлик сўзлари билан сизларга мурожаат қилишни ўз бурчимиз, деб билдик. Бу тушунчалар алоҳида изоҳни талаб қилмаса керак. Кўпмиллатли жумҳуриятларимизда бу сўзлар қадим-қадимдан анъаналар ва урф-одатларимизнинг ҳаётий барқарор моҳиятини ташкил этади, бизларнинг мураккаб тарихий тажрибамиз улардан нурафшондир, мислсиз социалистик қадриятларимиз ва эзгу орзуларимиз уларга асосланган. Дўстона муносабат, қалб саховати ва меҳмондўстлик, вазминлик ва донишмандлик бизда ҳамиша ҳамма нарсадан улуғлаб келинган. Ўзаро ёрдам, қардошлик ва бирдамлик туйғусини ҳис этган ҳолда биз муқаррар муваффақиятларга эришдик, маҳрумликларга бардош бердик ва қийинчиликларни енгиб ўтдик. Бугунги кунда ҳам умумий хонадонимиз тўғрисида ҳаммамиз биргаликда ғамхўрлик қилиш билангина жамиятни янгилашда олға томон силжишга эриша оламиз.

Мана шу йўлдаги ҳар бир қадам қийинчилик билан ташланмоқда — яқин ўтмишда йўл қўйган хатоларимиз, ижтимоий тараққиёт қонунларини назар-писанд қилмаганлигимиз, турмуш воқеликларига ақидапарастлик билан муносабатда бўлганлигимиз бизга ғоят қимматга тушмоқда. Буларнинг ҳаммаси иқтисодиёт ва ижтимоий соҳанинг аҳволига, жамиятнинг маънавий ва руҳий соғломлигига муқаррар таъсир кўрсатди. Афсуски, ҳиссиётга таъсир этиб, носоғлом эҳтиросларни, жумладан, миллатлараро адоватни авж олдираётган баъзи бузғунчи кучлар вужудга келган қийинчиликлардан ғаразли мақсадларда фойдаланишга уринмоқдалар. Бу эса кейинги вақтда кўпинча оғир оқибатларга, кўп ҳолларда фожиа билан тугайдиган ва одамлар бошига ғам-алам солишдан бошқа ҳеч нарса келтирмайдиган можаролар чиқишига олиб келмоқда.

Биз, учрашув қатнашчилари, нуроний оқсоқолларга, эркаклар ва аёлларга, йигит ва қизларга, коммунистлар ва партиясизларга, жамоат ташкилотларига, янги тузилмалар ва ҳаракатларга, жумҳуриятларимиз Ватанига айланган барча халқларнинг вакилларига мурожаат қилиб, уларни бутун куч, билим ва ғайратини умумий фаровонлигимиз йўлидаги бунёдкорлик меҳнатига, бирлик ва жипсликни мустаҳкамлашга сафарбар қилишга даъват этамиз. Ақл-идрок ва вазминлик, фикрлаш ва хатти-ҳаракатларда босиқлик ҳозир ҳар қачонгидан кўра зарурдир.

Буюк аждодларимиз хотираси бугунги кунда бизларни куч-ғайратни бирлаштиришга, қардошликнинг тарихий ришталарини мустаҳкамлашга даъват этмоқда. Мангу барҳаёт шоирлар, мутафаккирлар барча даврларда халқлар дўстлиги ва иноқлигини куйлаб келганлар. Эзгулик ва меҳр-муҳаббатни инсон қалбининг бебаҳо бойлиги сифатида улуғлаганлар.

Биз учрашувда қабул қилинган ҳужжатларнинг моҳияти ва мазмунига минтақадаги барча аҳоли ўз муносабатини билдиради ҳамда уни қўллаб-қувватлайди, деб умид қиламиз. Биз ҳам ўзимизга берилган ҳокимиятдан тўла фойдаланиб, халқлар дўстлигини мустаҳкамлаш, конституцион нормаларга ва қайси миллатга мансублигидан қатъи назар, фуқароларнинг ҳуқуқларига қатъиян риоя этилиши, иқтисодий, ижтимоий ва миллатлараро муаммолар самарали ҳал этилиши учун барча ишларни қиламиз.

Ўзбекистон Совет Социалистик Жумҳуриятининг Президенти И. КАРИМОВ	Қозоғистон Совет Социалистик Жумҳуриятининг Президенти Н. НАЗАРБОЕВ	Қирғизистон Совет Социалистик Жумҳурияти Олий Советининг Раиси А. МАСАЛИЕВ	Тожикистон Совет Социалистик Жумҳурияти Олий Советининг Раиси Қ. МАҲКАМОВ	Туркманистон Совет Социалистик Жумҳурияти Олий Советининг Раиси С. НИЕЗОВ

ЎЗБЕКИСТОН СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК ЖУМҲУРИЯТИ, ҚОЗОҒИСТОН СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК ЖУМҲУРИЯТИ, ҚИРҒИЗИСТОН СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК ЖУМҲУРИЯТИ, ТОЖИКИСТОН СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК ЖУМҲУРИЯТИ, ТУРКМАНИСТОН СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК ЖУМҲУРИЯТИ РАҲБАРЛАРИНИНГ

БАЁНОТИ

Олмаота шаҳри, 1990 йил, 23 июнь.

Биз шиддатли сиёсий жараёнлар, қадриятларга қайта баҳо бериш, ҳаётнинг иқтисодий, ижтимоий, экологик ва маънавий соҳаларидаги тангликни бартараф этиш даврини бошимиздан кечирмоқдамиз. Биз ана шу мураккаб туб бурилиш даврида қайта қуришнинг асосий йўналишларидаги ҳаракатларимиз бирлигига эришишимиз ва куч-ғайратларимизни мувофиқлаштиришимиз айниқса зарур. Ўрта Осиё жумҳуриятлари ва Қозоғистон раҳбарларининг учрашуви худди шу вазифаларга хизмат қилади.

Ўрта Осиё ва Қозоғистон халқларини на фақат жуғрофий яқинлик, айни вақтда муштарак тарихий тақдирлар, маданиятлар, анъаналар ва расм-русумларимизнинг яқинлиги ҳам бирлаштириб турибди. Биз жумҳуриятларнинг қарор топган ҳудудлари бузилмаслигини тасдиқлаймиз ва улар кимнингдир хоҳиш-иродаси билан, бу жумҳуриятларнинг розилигисиз ўзгартирилиши мумкин эмас.

Ўрта Осиё жумҳуриятлари ва Қозоғистон ноёб табиий-иқлимий шароитларга, бой имкониятларга эга. Улардан самарали фойдаланиш аҳолининг турмуш даражасини анча оширишга, фақат минтақамизнигина эмас, шу билан бирга умуман мамлакатимизнинг кўпгина муаммоларини ҳал этишга имкон беради. Бироқ минтақа иқтисодиётининг юзага келган йўналиши, яъни унинг хом ашё етказиб берувчи минтақа бўлиб қолиши ижтимоий жиҳатдан ривожланишда анча орқада қолишга сабаб бўлди. Экологиянинг аҳволи, соғлиқни сақлаш соҳаси, айниқса болалар ўлими, аҳолининг узоқ умр кўрмаслиги, шунингдек озиқ-овқат маҳсулотлари билан қониқарсиз таъминланиш катта ташвиш туғдирмоқда. Тақчилликнинг кучайиб бораётганлиги ва сув ресурсларининг ифлосланиши минтақа аҳолисини экологик ҳалокат ёқасига олиб келди ва минтақамизнинг ҳам, умуман бутун мамлакатимизнинг ҳам маблағ ва ресурсларини жалб этишни талаб қилади.

Биз янги иттифоқ шартномасини тузиш асосида мамлакатимизнинг федерал тузилмасини янгилаш тарафдоримиз, бу эса жумҳуриятларнинг миллий-тарихий, иқтисодий ва маданий жиҳатдан ўзига хослигини ҳисобга олиб ва улар ҳар бирининг дастлабки аҳволига холис баҳо бериб, алоқаларнинг ғоятда ранг-баранг шаклларини ривожлантиришга кафолат бўлур эди. Бу халқларга амалда ўз ерларининг ҳақиқий соҳиблари бўлишга имкон беради, тўпланиб қолган муаммоларни самарали ҳал этиш учун шарт-шароит яратади.

Ўрта Осиё жумҳуриятлари ва Қозоғистоннинг иқтисодий, илмий-техникавий ва маданий ҳамкорлиги тўғрисидаги кўп томонлама ҳукуматлараро битим шу принциплар асосида тузилди. Унда умумиқтисодий муаммолар, фан ва техника, маориф ва маданият, экология, молия-кредит муносабатларини такомиллаштириш соҳаларидаги ҳамжиҳатликнинг устун йўналишлари белгилаб берилган. Меҳнатга лаёқатли аҳолини оқилона равишда иш билан банд қилишга эришиш мўлжалланган. Жумҳуриятлараро программани ишлаб чиқиш ва уни амалга оширишга алоҳида эътибор берилган. Жумҳуриятлар иқтисодиётини тузилиш жиҳатидан қайта қуришни мувофиқлаштиришни ҳамда ташқи иқтсодий алоқаларни ривожлантиришда биргаликда фаолият кўрсатишни таъминлайдиган тадбирлар режалаштирилган. Умумиттифоқ бозори вужудга келтирилаётган шароитда ишлаб чиқариш-техникавий маҳсулотларни ҳамда халқ истеъмоли молларини ўзаро фойдали асосда айирбошлаш назарда тутилади. Битимни амалга ошириш учун доимий ишлайдиган Ҳамкорлик мувофиқлаштириш кенгаши тузилади, унга барча зарур ваколатлар берилади.

Эришилган битим бозор механизмининг шаклланишига, иқтисодиёт интеграциясига, марказдан қочма тамойилларни келтириб чиқарадиган сабабларни бартараф этишга ва пировард натижада аҳоли фаровонлигини оширишга кўмаклашади, деб ҳисоблаймиз.

Орол бўйининг экологик ҳалокати минтақанинг ўткир муаммоси ҳисобланади. Биз Орол денгизи ҳавзасидаги экологик мувозанатни тиклашга қаратилган куч-ғайратларни бирлаштириш мақсадида жумҳуриятлараро комиссия тузиш ва Оролбўйи аҳолиси учун ёрдам жамғармаси таъсис этиш тўғрисида келишиб олдик, ушбу минтақада яшовчи кишилар турмушини яхшилаш билан боғлиқ бошқа бир қанча муҳим масалалар юзасидан ҳам битимга эришилди. Лекин мазкур ўткир муаммони узил-кесил ва сўзсиз ҳал этиш учун булар етарли эмас.

Биз ССР Иттифоқи Президенти М. С. Горбачевга, СССР Олий Советига мурожаат этиб, улардан Оролбўйини Умумхалқ ҳалокати зонаси деб эълон қилишни ва ушбу муаммони ҳал этишга БМТ ихтисослашган муассасалари ҳамда бошқа халқаро ташкилотларни жалб этиб, Умумиттифоқ экология жамғармасини тузиш ҳисобига Оролбўйидаги экологик мувозанатни тиклашга доир давлат программасини ишлаб чиқиш ва уни амалга ошириш тўғрисида қарор қабул қилишларини сўраймиз. Биз Оролни қутқаришнинг ҳамда аҳолини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлашнинг принципиал йўлларидан бири сифатида Сибирь дарёларининг бир қисмини Ўрта Осиё ва Қозоғистонга ташлаш муаммосига қайтиш зарур, деб ҳисоблаймиз. Бизнинг фикримизча, бу 50 миллиондан ортиқ киши яшайдиган минтақанинг истиқболини ҳал қилувчи даражада белгилаб беради.

Аҳолини, айниқса унинг кам таъминланган қисмини бошқариладиган бозор иқтисодиётига ўтиш шароитида ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилишга кафолат берадиган қонун ҳужжатлари ишлаб чиқилиши зарурлигига алоҳида эътибор бериш керак.

Биз халқларимиз ўртасидаги иқтисодий алоқаларни, ҳамжиҳатликни дўстликни чуқурлаштириш — энг аввало Бутуниттифоқимизни мустаҳкамлашга кўмаклашади, деб ҳисоблаймиз.

Жумҳуриятларимизнинг халқлари совет кишилари турмушини яхшилаш мақсадида барча соғлом кучларни уюштириш негизида мамлакатимиздаги ва ҳар бир минтақадаги барқарорликни мустаҳкамлашга бўлган умидларини КПССнинг бўлажак XXVIII съезди билан боғламоқдалар.

Биз кўп томонлама ҳамкорликни кенгайтириш ва такомиллаштириш учун ҳар йили учрашувлар ўтказиб туриш тўғрисида келишиб олдик.

Ўзбекистон Совет Социалистик Жумҳуриятининг Президенти И. КАРИМОВ.	Қозоғистон Совет Социалистик Жумҳуриятининг Президенти Н. НАЗАРБОЕВ.	Қирғизистон Совет Социалистик Жумҳурияти Олий Советининг Раиси А. МАСАЛИЕВ.	Тожикистон Совет Социалистик Жумҳурияти Олий Советининг Раиси Қ. МАҲКАМОВ.	Туркманистон Совет Социалистик Жумҳурияти Олий Советининг Раиси С. НИЕЗОВ.

ЎЗБЕКИСТОН ССР, ҚОЗОҒИСТОН ССР, ҚИРҒИЗИСТОН ССР, ТОЖИКИСТОН ССР ВА ТУРКМАНИСТОН ССРнинг ИҚТИСОДИЙ, ИЛМИЙ-ТЕХНИКАВИЙ ВА МАДАНИЙ ҲАМКОРЛИГИ ТЎҒРИСИДА

БИТИМ

Ўзбекистон ССР, Қозоғистон ССР, Қирғизистон ССР, Тожикистон ССР ва Туркманистон ССР ҳукуматлари,

жумҳуриятларнинг давлат ва иқтисодий мустақиллиги принципларига амал қилиб,

анъанавий сиёсий, иқтисодий ва маънавий алоқаларга, территориал ва табиий-иқлимий шарт-шароитлар умумийлигига асосланиб,

бошқариладиган бозор иқтисодиёти шароитида ўзаро фойдали муносабатларни кучайтириш мақсадларидан келиб чиқиб,

жумҳуриятларнинг иқтисодий мустақилликка ўтиши билан боғлиқ мунтазам ахборот ва тажриба айирбошлаш, кенг кўламли алоқаларга энг кўп қулайлик яратиш режимини таъминлаш, халқ хўжалиги структурасини такомиллаштириш, территорияларни экологик жиҳатдан соғломлаштириш, мамлакат давлат бошқаруви органлари, бошқа иттифоқдош жумҳуриятлар, шунингдек хорижий мамлакатлар билан сиёсий ва иқтисодий мулоқотларни ривожлантириш зарурлигини ҳисобга олиб,

иқтисодий, илмий-техникавий ва маданий ҳамкорлик тўғрисида ушбу ҳукуматлараро битимни тузадилар.

I. ҲАМКОРЛИКНИНГ АСОСИЙ ПРИНЦИПЛАРИ

1. 1. Ушбу битим жумҳуриятларнинг иқтисодий мустақилликка эришиши, ўзаро манфаатларни ҳисобга олиб, самарали иқтисодий стратегия ва тактикани рўёбга чиқаришга оид ишларни мувофиқлаштириш, жумҳуриятлар кўпмиллатли аҳолисининг ижтимоий тараққиётини жадаллаштириш мақсадида тузилди.

1. 2. Ушбу битим иқтисодий, илмий-техникавий ва маданий ҳамкорликнинг асосий йўналишларини белгилаб беради.

Ҳамкорликнинг асосий йўналишларига оид ўзаро фаолиятнинг конкрет турлари ва шакллари битимнинг ажралмас қисми бўлган программада белгилаб берилади.

Томонлар асосий йўналишларнинг ҳар бири юзасидан ва программа тадбирларига мувофиқ, министрликлар, идоралар, халқ депутатлари маҳаллий Советларининг ижроия комитетлари, бирлашмалар, уюшмаларнинг ваколатли қатнашчилари сифатида амалга ошириладиган тадбирларни, ишларнинг келишиб олинган ҳажмларини ойдинлаштириб олиш ва олинадиган самарани тақсимлаш йўли билан ўзаро шартномалар (протоколлар)ни ишлаб чиқадилар.

(Давоми иккинчи бетда).

ҚЎШМА ҲУЖЖАТЛАР ИМЗОЛАНДИ

23 июнь куни Олмаотада, Чет мамлакатлар билан дўстлик ва маданий алоқалар Қозоғистон жамиятининг биносида Ўрта Осиё жумҳуриятлари ва Қозоғистон раҳбарлари учрашуви ҳужжатларини имзолаш маросими бўлди.

Ўзбекистон ССР Президенти, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби И. А. Каримов, Қозоғистон ССР Президенти, Қозоғистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби Н. А. Назарбоев, Қирғизистон ССР Олий Советининг Раиси, Қирғизистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби А. М. Масалиев, Тожикистон ССР Олий Советининг Раиси, Тожикистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби Қ. Маҳкамов, Туркманистон ССР Олий Советининг Раиси, Туркманистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби С. А. Ниёзов Ўрта Осиё жумҳуриятлари ва Қозоғистон раҳбарларининг Баёнотини имзоладилар.

Ўзбекистон ССР Министрлар Кенгашининг Раиси Ш. Р. Мирсаидов, Қозоғистон ССР Министрлар Кенгашининг Раиси У. Караманов, Қирғизистон ССР Министрлар Кенгашининг Раиси А. Жумагулов, Тожикистон ССР Министрлар Кенгашининг Раиси И. Ҳаёев, Туркманистон ССР Министрлар Кенгашининг Раиси Ҳ. Аҳмедов Ўзбекистон, Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистон ва Туркманистон ССРнинг иқтисодий, илмий-техникавий ва маданий ҳамкорлиги тўғрисидаги битимни имзоладилар.

Ушбу битимни амалга оширишнинг аниқ программасини Ўзбекистон ССР давлат план комитети раиси Б. С. Ҳамидов, Қозоғистон ССР давлат план комитети раиси К. А. Абдуллаев, Қирғизистон ССР давлат план комитети раисининг биринчи ўринбосари М. Ойболаев, Тожикистон ССР давлат план комитети раиси Т. Назаров, Туркманистон ССР давлат план комитети раиси М. Ражабов имзоладилар.

Ўзбекистон ССР, Қозоғистон ССР, Қирғизистон ССР, Тожикистон ССР ва Туркманистон ССР раҳбарлари Ўрта Осиё жумҳуриятлари ва Қозоғистон халқларига Мурожаатнома қабул қилдилар.

(ҚозТАГ).

САМАРАЛИ ЯКУН

ОЛМАОТА, 23 июнь (ҚозТАГ-ТАСС). Бугун бу ерда Ўрта Осиё жумҳуриятлари ва Қозоғистон раҳбарларининг учрашуви ниҳоясига етди.

Улар томонидан қўшма баёнотнинг, шунингдек Қозоғистон, Ўзбекистон, Қирғизистон, Тожикистон ва Туркманистоннинг иқтисодий, илмий-техникавий ҳамда маданий ҳамкорлиги тўғрисидаги ҳукуматлараро битимнинг имзоланиши асосий воқеа бўлди. Бу битимда минтақанинг муштарак манфаатлари ва ижтимоий тараққиёт йўлидаги эҳтиёжлари ҳисобга олиниб, иқтисодий сиёсат белгилаб берилган. Томонлар ўзаро фойдали тарзда хом ашё ва маҳсулот етказиб беришни сақлаб қолган ҳолда, халқ истеъмоли молларини ташишда амал қилаётган чеклашларни бекор қилиш хусусида келишиб олдилар.

Битим 1996 йилнинг 1 январигача бўлган муддатга тузилиб ва уни жумҳуриятларнинг Олий Советлари тасдиқлашлари керак, битимга ҳар қандай иттифоқдош ва мухтор жумҳурият қўшилиши мумкин. Ишчи группаси Олмаота шаҳрида бўладиган ва доимий ишлаб турадиган амалий ҳамкорлик мувофиқлаштирувчи кенгашини тузиш зарур деб топилди.

Қўшма баёнотда Ўрта Осиё халқларининг географик жиҳатдан қўшнилигигина эмас, айни вақтда уларнинг тарихий тақдири, маданияти, анъаналари ва урф-одатлари бир-бири билан туташиб кетганлиги ҳам таъкидланади. Орол бўйда экология мувозанатини тиклаш борасидаги куч-ғайратларни мувофиқлаштириш жумҳуриятлараро комиссиясини тузишга ва мазкур фалокат зонаси аҳолиси учун ёрдам жамғармаси таъсис этишга, жумҳуриятлараро «Средазэкопром» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасини ташкил этишга қарор қилинди. Бундай учрашувларни ҳар йили ўтказиб туриш тўғрисида ҳам келишиб олинди.

Беш жумҳурият халқларига мурожаатнома ҳам қабул қилинди, унда умумий фаровонлигимиз йўлида бирлик ва жипсликка даъват этилади, баъзи экстремистик кайфиятдаги гуруҳларнинг дўстлик ва яхши қўшничилик анаъналарини шубҳа остига қўйиш йўлидаги уринишлари қатъиян қораланади.

РСФСР КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНИНГ ТАЪСИС СЪЕЗДИ ТЎҒРИСИДА АХБОРОТ

1990 йил 23 июнь куни Москвада, Кремлнинг Съездлар саройида РСФСР Коммунистик партиясининг таъсис съезди ўз ишини давом эттирди.

Эрталабки мажлис КПСС Марказий Комитетининг котиби, КПСС Марказий Комитети Россия бюросининг аъзоси Ю. А. Манаенков раислигида бошланди.

Ҳисоб комиссиясининг раиси такрорий овоз бериш натижаларини эълон қилди. И. К. Полозков РСФСР Коммунистик партияси Марказий Комитетининг биринчи котиби этиб сайланди. Делегатлар ҳисоб комиссиясининг протоколини тасдиқладилар.

Сўнгра И. К. Полозков съезд қатнашчилари ҳузурида қисқа нутқ сўзлади. Шундан кейин мажлис унинг раислигида ўтди.

Съезд РСФСР Компартиясининг раҳбар органларини тузиш қоидалари ва тартибини кўриб чиқишга киришди.

Танаффусдан кейин делегатлар КПСС XXVIII съездининг дастурий баёноти ва КПСС Устави лойиҳалари юзасидан, «Ҳозирги пайт ва РСФСР Коммунистик партиясининг биринчи галдаги вазифалари» тўғрисидаги қарорларни, «Россия коммунистларига, халқларига мурожаатнома»ни, шунингдек «РСФСР Компартияси таъсис съездининг Россия федерацияси оммавий ахборот воситаларига муносабати тўғрисида»ги қарорни муҳокама қилиб, қабул этдилар.

Партия Марказий Комитети таркибига номзодлар кўрсатиш пайтида қизғин мунозара бошланиб кетди. Сўнгра овоз берилди.

Съездда М. С. Горбачев кўпдан-кўп саволларга батафсил жавоб қайтарди.

Ҳисоб комиссиясининг маърузасидан кейин съезд РСФСР Компартияси Марказий Комитетининг сайланган таркибини тасдиқлади.

Делегатлар РСФСР Компартияси назорат комиссиянинг раисини съезд ишининг иккинчи босқичида сайлашга қарор қилдилар.

Мажлис охирида РСФСР Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби И. К. Полозков РСФСР Коммунистик партияси таъсис съезди ишининг биринчи босқичи тугаганини эълон қилди.

УЧРАШУВ ТУГАДИ

Марказий ва жумҳурият газеталари, журналлари, радио ва телевидение ходимлари Ўрта Осиё жумҳуриятлари ва Қозоғистон раҳбарларининг Олмаотада ниҳоясига етган учрашувига катта қизиқиш билдирдилар. 23 июнь куни, учрашувлар чоғида ишлаб чиқилган ҳужжатлар имзоланиши билоноқ Дўстлик уйида улар билан учрашув ўтказилди.

Журналистлар ҳузурида делегацияларнинг раҳбарлари — Қозоғистон ССР Президенти, Қозоғистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби Н. А. Назарбоев, Ўзбекистон ССР Президенти, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби И. А. Каримов, Қирғизистон ССР Олий Советининг Раиси, Қирғизистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби А. М. Масалиев, Тожикистон ССР Олий Советининг Раиси, Тожикистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби Қ. Маҳкамов, Туркманистон ССР Олий Советининг Раиси, Туркманистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби С. А. Ниёзов сўзга чиқдилар. Улар учрашув якунларига юқори баҳо бердилар, оммавий ахборот воситалари вакилларининг кўпдан-кўп саволларига жавоб қайтардилар.

Жумҳурият пойтахти билан танишишни давом эттирган делегация аъзолари юксак тоғликда жойлашган ноёб «Медео» спорт комплексига бордилар ва уни кўздан кечирдилар.

Шу куни Ўрта Осиё жумҳуриятларининг делегациялари Олмаотадан жўнаб кетишди. СССР, Ўзбекистон, Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистон ва Туркманистон ССР давлат байроқлари билан безатилган аэропортда меҳмонларни Н. А. Назарбоев, Қозоғистон Компартияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг, Қозоғистон ССР Президентлик кенгашининг аъзолари, жумҳурият министрликлари ва идораларининг раҳбарлари, Олмаота партия ва совет идораларининг вакиллари, жамоатчилик намояндалари кузатиб қолдилар.

(ҚозТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН ССР, ҚОЗОҒИСТОН ССР, ҚИРҒИЗИСТОН ССР, ТОЖИКИСТОН ССР ВА ТУРКМАНИСТОН ССРнинг ИҚТИСОДИЙ ИЛМИЙ-ТЕХНИКАВИЙ ВА МАДАНИЙ ҲАМКОРЛИГИ ТЎҒРИСИДА

БИТИМ

(Давоми. Боши биринчи бетда).

I. 3. Ҳамкорликни кенгайтириш барча қатнашчиларнинг тенглиги, баравар шерикчилик ва ўзаро фойда, эришилган битимни кўзлаб ҳар қандай маъмурий, ҳуқуқий ёки молиявий тусдаги чеклашларни бекор қилиш принципларида таъминланади.

Томонлар бир-бирларига зарар етказиши мумкин бўлган хатти-ҳаракатлардан, жумладан:

шерикларга тенг бўлмаган шартларни қўлланиш;

— техникавий тараққиётни, ишлаб чиқариш шароитларини, томонлардан исталганининг манфаатларига зарар етказиб маҳсулот сотишни чеклаш;

— шерикларга ишларни биргаликда амалга ошириш билан боғлиқ бўлмаган ёки камситувчи тусдаги қўшимча шартларни қабул қилишга мажбур этишдан ўзларини тиядилар.

I. 4 Томонлар бир қанча жумҳуриятларда амал қилаётган халқ истеъмоли молларини олиб чиқиб кетишни чеклашни 1991 йилнинг 1 январидан бекор қилиш, шу мақсадда минтақа манфаатларини ҳимоя қилишнинг иқтисодий омилини ишлаб чиқиш тўғрисида келишиб олдилар.

I. 5. Томонлар энг аввало, ҳукуматлараро битимлар бажарилишига зарар етказмай, юридик шахслар бўлган корхоналар, ташкилотлар, уюшмалар ва уларнинг бошқа бирлашмалари ўртасидаги бевосита алоқалар доирасида чинакам бозор муносабатларини вужудга келтириш мумкин, деб ҳисоблайдилар. Бозор муносабатларини қарор топтиришнинг ана шу босқичида жумҳуриятларнинг самарали халқ хўжалик алоқаларини йўлга қўйишга имкон берадиган воситачи таъминот-маҳсулот сотиш ташкилотлари ишини фаоллаштириш зарур.

I. 6. Ҳамкорликни амалга оширишда мулк шакли ва қайси идорага бўйсунишидан қатъи назар, жумҳуриятларнинг ҳудудларида жойлашган корхоналар ва ташкилотлар қатнашишлари мумкин. Ҳамкорликда томонларнинг розилиги билан жумҳуриятларнинг ҳудудидан ташқарида жойлашган корхоналар ва ташкилотлар, шунингдек хорижий шериклар иштирок этиши мумкин.

I. 7. 1991 йилда 1990 йилги даражадан паст бўлмаган даражада хом ашё, маҳсулот ва моллар етказиб бериш мақсадга мувофиқ деб ҳисоблансин.

II. ҲАМКОРЛИКНИНГ АСОСИЙ ЙЎНАЛИШЛАРИ

2. 1. Томонлар қуйидаги устун йўналишлар куч-ғайратларни бирлаштириш ва ўзаро интеграция воситаси деб ҳисоблайдилар:

— умумиқтисодий муаммолар ва молиявий-кредит сиёсати;
— соғлиқни сақлаш, халқ таълими ва маданият;
— истеъмол бозорини ва халқ истеъмол моллари ишлаб чиқаришни ривожлантириш;
— илмий-техникавий ҳамкорлик;
— информатика ва ахборот таъминоти;
— оқилона меҳнат тақсимоти;
— экология ва сейсмология;
— саноат ишлаб чиқариши структураларини такомиллаштириш ва ишлаб чиқариш қувватларидан фойдаланиш;
— инвестиция сиёсати, қурилиш базасини ривожлантириш;
— ёқилғи-энергетика комплекси, транспорт ва алоқа;
— моддий-техника таъминоти;
— қишлоқ хўжалиги ва озиқ-овқат;
— ташқи алоқалар;
— ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлаш ва уюшган жиноятчиликка қарши кураш.

2. 2. Томонлар ана шу йўналишларнинг ҳар бири юзасидан битим амал қиладиган даврга қўшма ёки ўзаро шартномалар (протоколлар) ишлаб чиқадилар. Ана шу шартномалар (протоколлар)га келгусида ўзаро розилик асосида аниқлик киритилиши ва улар конкретлаштирилиши мумкин.

III. ҲАМКОРЛИК ОМИЛЛАРИ

3. 1.Томонлар жумҳуриятларнинг алоқаларини мувофиқлаштириш ва ўзаро ҳаракатларини таъминлаш мақсадида ишчи группаси Олмаота шаҳрида бўладиган ва доимий ишлаб турадиган амалий ҳамкорлик мувофиқлаштирувчи кенгашини тузиш зарур, деб ҳисоблайдилар.

3. 2. Мувофиқлаштирувчи кенгаш жумҳуриятлар Давлат план комитетларининг раисларидан ташкил топади, унинг мажлислари зарур бўлганида, лекин йилига камида икки марта жумҳуриятларнинг пойтахтларида навбатма-навбат ўтказилади. Мувофиқлаштирувчи кенгаш тўғрисидаги Низом жумҳуриятлар ҳукуматлари томонидан тасдиқланади.

3. 3. Кенгаш томонларнинг иқтисодий, илмий-техникавий ва маданий сиёсатининг умумий кўрсатмалари ҳамда мазкур битим шартлари бажарилишини мувофиқлаштириб туради. Кенгаш томонлар якдил овоз берганида қарорлар қабул қилиш ҳуқуқига эга.

3. 4. Мувофиқлаштирувчи кенгашнинг фаолият доирасига биттадан ортиқ жумҳуриятнинг манфаатларига тааллуқли масалалар, аввал қабул қилинган ҳужжатлар юзасидан қарорлар қабул этиш масалалари киради. Кенгаш ишлаб чиққан қарорлар тавсия руҳида бўлиб, жумҳуриятларнинг иқтисодий, фармойиш берувчи ва қонун чиқарувчи идораларида синовдан ўтади, улар ижроия органларнинг биргаликдаги қарорлари билан расмийлаштирилади.

3. 5. Мазкур битим юзасидан томонларнинг жавобгарлиги ушбу битим асосида томонлар ўртасида тузилган шартномалар ва хусусий битимлар билан тартибга солиб турилади.

3. 6. Ушбу шартномалар (протоколлар) жумҳуриятларнинг иқтисодий ва ижтимоий ривожланиш давлат планларига уларнинг тадбирларини устун даражада киритиш орқали амалга оширилади.

Шу мақсадда Ўрта Осиё жумҳуриятлари ва Қозоғистон иқтисодий органлари иқтисодиётнинг ҳозирги бошланғич аҳволини ва минтақа аҳолисининг ижтимоий аҳволини чуқур таҳлил қилсинлар, умумиттифоқ жамғармаларини жалб этиб ва минтақалар жамғармаларини тузиб, ижтимоий-иқтисодий ва маданий ривожланишни тенглаштиришга доир омилларни ишлаб чиқсинлар.

3. 7. Томонлар зарур бўлган тақдирда қонун чиқаришда ташаббус кўрсатиш ва норматив ҳужжатлар қабул қилишдаги ўз ҳуқуқларидан фойдаланиб, ушбу битимни ва ҳамкорлик программасини бажаришга қаратилган ўзларининг биргаликдаги фаолиятларини бошқариб турадиган зарур қарорлар қабул қиладилар.

3. 8. Кўп томонлама ҳамкорликни кенгайтириш ва такомиллаштириш учун ҳар йили жумҳуриятлар ҳукуматлари бошлиқларининг учрашувларини ўтказиб туриш тўғрисида аҳдлашувга эришилди.

IV. БИТИМНИНГ АМАЛ ҚИЛИШ МУДДАТИ

4. 1. Ушбу битим 1990 йилнинг 1 июлидан кучга киради ва у жумҳуриятлар Олий Советларида қонуний расмийлаштирилиши керак.

4. 2. Битим 1996 йилнинг 1 январигача бўлган муддатга тузилади.

4. 3. Томонларнинг бирида битимнинг амал қилишини тўхтатиш хоҳиши пайдо бўлганида, мазкур жумҳурият ҳукумати бошқа томонларга бу ҳақда олдиндан, битимдан чиқишдан уч ой илгари хабар бериши керак.

4. 4. Битим амал қилишни тўхтатиш ёки унинг шартларини ўзгартириш томонлар ҳукуматларининг биргаликдаги қарори асосида амалга оширилади.

4. 5. Битимнинг амал қилиш муддатини узайтиришни унинг амал қилиш муддатидан камида ярим йил олдин томонлар ҳукуматлари белгилайдилар.

Ушбу битим ҳар қандай иттифоқдош ва мухтор жумҳурият унга қўшилиш учун очиқдир.

Битим СССР қонунларига ва унинг халқаро мажбуриятларига, битим қатнашчиларининг манфаатларига, қонунларга, илгари тузилган битимлар ва шартномаларга, шунингдек ҳар бир томоннинг халқаро мажбуриятларига зид эмас.

Ўзбекистон ССР Министрлар Кенгашининг Раиси Ш. МИРСАИДОВ.	**Қозоғистон ССР Министрлар Кенгашининг Раиси У. КАРАМАНОВ.**	**Қирғизистон ССР Министрлар Кенгашининг Раиси А. ЖУМАҒУЛОВ.**	**Тожикистон ССР Министрлар Кенгашининг Раиси И. ҲАЁЕВ.**	**Туркманистон ССР Министрлар Кенгашининг Раиси Ҳ. АҲМЕДОВ.**

Олмаота шаҳри. 1990 йил 23 июнь.

ВИЛОЯТ СОВЕТЛАРИНИНГ СЕССИЯЛАРИ

НАМАНГАН, 23 июнь. (ЎзТАГ). Бугун халқ депутатлари Наманган вилоят Советининг навбатдан ташқари сессияси бўлиб ўтди. Сессияда ташкилий масалалар кўрилди.

Сессия Р. Р. Сиддиқовни халқ депутатлари вилоят Совети раисининг ўринбосари қилиб сайлади.

Бошқа ишга ўтганлиги муносабати билан Б. Ж. Ҳакимов Наманган вилоят ижроия комитетининг раиси вазифасидан озод қилинди. Илгари вилоят ижроия комитети раисининг биринчи ўринбосари, вилоят деҳқончилик-саноат кооператив уюшмасининг раиси бўлиб ишлаган С. Т. Тошпўлатов вилоят ижроия комитетининг раиси этиб тасдиқланди.

Сессияда халқ депутатлари Наманган вилоят Советининг раиси, Наманган вилоят партия комитетининг биринчи котиби Б. А. Алламуродов нутқ сўзлади.

* * *

ФАРҒОНА. 23 июнь. (ЎзТАГ). Халқ депутатлари Фарғона вилоят Советининг бугун бўлган сессиясида ташкилий масалалар кўриб чиқилди.

Ш. М. Йўлдошев бошқа ишга ўтганлиги муносабати билан халқ депутатлари Фарғона вилоят Совети раиси лавозимидан озод қилинди. Фарғона вилоят партия комитетининг биринчи котиби Ғ. Фозилов яширин овоз бериш йўли билан халқ депутатлари Фарғона вилоят Советининг раиси этиб сайланди.

Сессия илгари Киров район партия комитетининг биринчи котиби бўлиб ишлаган Н. Ҳ. Раҳимовни Фарғона вилоят ижроия комитетининг раиси этиб тасдиқлади.

Сессия қатнашчилари вилоят маҳаллий Совет, ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларининг, жамоатчилик тузилмалари ва меҳнат жамоаларининг жиноятчиликка ҳамда давлат ва меҳнат интизоми бузилишига қарши курашдаги вазифаларини муҳокама қилдилар.

Депутатлар сайловчиларнинг вилоят Совети депутатларига берган талаб ва истакларини бажариш борасидаги тадбирлар режасини муҳокама қилдилар, шунингдек халқ депутатлари вилоят Советининг 1990 йил иккинчи ярмидаги иш режаларини тасдиқладилар.

Сессия ишида Ўзбекистон ССР Министрлар Кенгаши раисининг ўринбосари Т. Я. Шарипов қатнашди.

* * *

ГУЛИСТОН. 23 июнь. (ЎзТАГ). Халқ депутатлари Сирдарё вилоят Советининг сессияси бўлди. Мирзачўл деҳқончилик шўъбасида ижара муносабатлари қандай жорий этилганлиги ва уларни янада ривожлантириш борасида маҳаллий Советлар ҳамда хўжалик ташкилотларининг вазифалари муҳокама қилинди. Вилоят ижроия комитети раисининг биринчи ўринбосари, вилоят деҳқончилик-саноат кооператив уюшмасининг раиси Х. Исканов маъруза қилди. Вилоят Совети доимий комиссиясининг деҳқончилик-саноат мажмуига ҳамда табиий ресурслардан фойдаланишга оид қўшимча маърузаси ҳам тингланди.

Сессияда вилоят Совети депутатларига сайловчилар билдирган талаб ва истакларни бажаришга доир тадбирлар тасдиқланди.

Балиқчи районидаги Карл Маркс номли колхоз бошқаруви ва партия комитети сўнгги йилларда ёрдамчи ишлаб чиқаришни ривожлантиришга катта эътибор беришаяпти. Ҳозир бу ерда 12 та мўъжаз цех фаолият кўрсатмоқда. Уларда 170 нафар ишчи меҳнат қилаётир. Соф фойда йилига 84 минг сўмни ташкил этаяпти.

СУРАТДА: жувозчи Неъмат Камолов.

Б. АЛИМОВ олган сурат.

ДАРОМАД — ИЖТИМОИЙ ЭҲТИЁЖЛАРГА

Ленинскдаги олтинчи автомобиль ремонти заводи ошхонасидаги ва шу корхона ўз оталиғига олган болалар боғчасидаги тушликлар баҳоси кескин пасайди. Бу тушликлар учун асосан корхона даромади ҳисобидан ҳақ тўланади. Йил бошидан буён заводда миллион сўмдан кўпроқ даромад олинди.

Яқин вақтларгача бу ерда бундай кўрсаткичлар тўғрисида орзу ҳам қилишмасди. Янги хўжалик муносабатлари туб ўзгаришларга олиб келди — йил бошидан буён даромаднинг корхона фондига ажратиладиган процентлари 41 фоизга етди. Автомобилларнинг бўш юриши энг кам даражагача қисқартирилди, меҳнат интизоми ошди, ремонтчилар сифатлироқ ишлай бошлашди.

Даромадларнинг ўсишидан манфаатдорлик автомобилчиларни фойда олишнинг янги йўлларини излашга мажбур қилмоқда. Масалан, корхонанинг иккита юк машинаси фақат аҳолига пулли хизмат кўрсатиш билан шуғуллана бошлади.

Даромад кўпгина ижтимоий муаммоларни, шу жумладан уй-жой муаммосини ҳам ҳал этишга ёрдам бермоқда. Чунончи, кўп қаватли уй қурилиши учун катта маблағ ажратилди. Ер участкасига эга бўлишни истовчилар эса процентсиз қарзлар олишади.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ
ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СУДИ РАИСИНИНГ БИРИНЧИ ЎРИНБОСАРИНИ ВА ОЛИЙ СУД АЪЗОЛАРИНИ САЙЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети **қарор қилади:**

1. Ўзбекистон ССР Олий Суди раисининг биринчи ўринбосари қилиб **Абдусамад Абдуҳамидович Полвонзода** сайлансин.

2. Абдуҳамид Абдураҳмонович Аҳмаджонов, Тоҳиржон Норматович Қорабоев, у Тошкент область судининг аъзоси вазифасидан озод этилиб, **Баҳодир Маҳситов, Мурод Ҳазратқулович Сулаймонов,** у Фарғона область судининг аъзоси вазифасидан озод этилиб, Ўзбекистон ССР олий суди аъзолари қилиб сайлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг раиси
М. ИБРОҲИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1990 йил 19 июнь.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ
ЎЗБЕКИСТОН ССР БОШ ДАВЛАТ АРБИТРИНИНГ ЎРИНБОСАРЛАРИНИ ТАЙИНЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети **қарор қилади:**

Қуйидаги ўртоқлар Ўзбекистон ССР Бош давлат арбитрининг ўринбосарлари этиб тайинлансин:

Свиридов Юрий Иванович
Умаров Мирзоҳид Собирович.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг раиси
М. ИБРОҲИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1990 йил 19 июнь.

ЖОНЛИ МУЛОҚОТ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ СЕКРЕТАРИАТИНИНГ ХАТЛАР ВА ГРАЖДАНЛАРНИ ҚАБУЛ ҚИЛИШ БЎЛИМИДАГИ КУЗАТУВЛАР

Бугунги жўшқин, қайноқ, фавқулодда ҳаётимизнинг янгиланиш руҳи бу ерда баралла сезилиб туради. Қайта қуришнинг ҳозирги суръатидан қаноатланмаган тиниб-тинчимас курашчилар, адолат излаган, турли зўравонлик ва бебошликлардан жигари пора-пора бўлган аламдийдаларнинг қадами бу қутлуғ даргоҳдан аримайди.

Хоналарда бирор фурсат ўтириб, қабулга келган кишиларнинг гапларини эшитсангиз, яқин ўтмишимиз ва ҳозирги кунларимизнинг долзарб муаммолари яққол кўринади, ҳаёт қанчалар мураккаблигига иқрор бўласиз. Суҳбатлар, ҳар куни бу даргоҳга келаётган мактублар, аризалар, шикоятларни қараб чиқиш, таҳлил қилиш иқтисодий, ижтимоий ва маънавий ҳаётдаги чигал тугунларни ечишга, жамиятдаги руҳий иқлимни соғломлаштиришга ёрдам беради.

Қабулхонага ёшгина жувон кириб келди. Гап бошлаши билан киприкларига ёш томчилари инди:

— Учқўрғонда туғилганман. Ота-онамни билмайман — болалар уйида тарбияландим. Мактаб-интернатда ўқидим. Кейин Тошкент тўқимачилик комбинати қошидаги ҳунар-техника билим юртига ўқишга юборишди. Ҳаётда бир тойғансанг...

Ёш она гўдаги билан кўчада. На уй, на иш бор. Оғир аҳволда қолиб, ўз гўдагини болалар уйига топширишга мажбур бўлган.

— Бирор жойда ишласам. Қўлимда ҳунарим бор...

Маҳмуда Маҳмудова аччиқ қисмати ҳақидаги ҳикояни шу сўзлар билан якунлади. Қабулхона ходимлари шошилинч чоралар кўришди. Аввало, Ўзбекистон ССР Олий Совети раисининг фондидан моддий ёрдам кўрсатилди. Октябрь район Совети ижроия комитети сансалорликка чек қўйиб, ёлғиз онага уй ажратди. Маҳмуда «Малика» трикотаж бирлашмасида ишга жойлаштирилди.

— Ситамдийда бу жувоннинг кўргулиги шу билан тугамади, — қабулхона мудири Х. Муҳитдинов ўша ҳангомаларни эсладими, бироз сукутда қолди. Кейин сўзини давом эттирди. — Маҳмудовага ажратилган уйга қонун посбони кириб олса, нима дейсиз? Худди шундай! Кейинроқ ўша квартирани Октябрь район ички ишлар бўлими терговчиси эгаллаганини эшитиб қолдик. Бу энди ҳеч қандай тарози палласига сиғмасди: қонун посбони қонунни бузиб турса, бундан ортиқ бедодлик бўладими! Хийла оворагарчилик, паст-баланд гаплардан кейин терговчи асоссиз эгаллаб олган квартирани бўшатди, албатта.

Одамга эътибор... баъзи жойларда, хусусан Самарқанд, Тошкент, Қашқадарё, Фарғона областлари маҳаллий Советларининг ижроия комитетларида бу борада эскича ёндашув барҳам топмаган. Шу боис улардан ариза ва шикоятлар кўпаймоқда. Ўтган йили Тошкент областидан 1.302, Самарқанд областидан 1.383 киши турли масалалар бўйича қабулхонага мурожаат қилди. Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми меҳнаткашлардан жами 12 минг 718 хат, ариза ва шикоят олди. Бевосита қабулхонага 4.275 киши келди. 1.475 киши Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми раҳбарияти, Президиум аъзолари, республика Олий Совети доимий комиссиялари раисларининг қабулида бўлди. Меҳнаткашлар ўз хатларида, қабулхонадаги суҳбатларда кўтарган масалаларнинг кўп қисми ижобий ҳал этилди. Ўртага қўйилган кўпгина муаммолар, таклиф ва мулоҳазалар республика, область, шаҳар ва районларни социал-иқтисодий ривожлантириш планларини ишлаб чиқиш чоғида ҳисобга олинди, Ўзбекистон ССР Олий Совети сессиялари ва Президиум қарорларида ўз ифодасини топди.

Меҳнаткашлар арзларининг учдан бир қисми ҳамон уй-жой етишмовчилигига тааллуқли бўлмоқда. Айниқса, Самарқанд, Тошкент, Қашқадарё, Хоразм ва бошқа баъзи вилоятлардан бу борада арзлар кўп олинмоқда.

Тошкент вилоятининг Орджоникидзе районидан қабулхонага келган Акром Шодибеков кўп сарсон-саргардонликларни бошидан кечирди. Унинг оиласи «Правда» колхозида тор бир ҳовлида яшайди. Акром умр бўйи Чирчиқ саноат корхоналарида меҳнат қилди. Ҳозир химия машинасозлиги заводининг қуюв цехида ишлайди. Хотини Тўлқиной — 30 йилдан буён «Правда» колхозида тер тўкиб, ўғил-қизларини ҳам вояга етказди. Қаҳрамон она унвонига эга. Икки келин туширишди. Ёш оилалар ҳам шу ҳовлидаги катакдек хонали уйда яшашаяпти. Ўзбекистон ССР Олий Совети секретариатининг қабулхонасида унинг арзини эътибор билан тинглаб, мушкулини ҳал қилишди: ариза район ва қишлоқ Советлари ижроия комитетлари, колхоз правлениеси вакиллари иштирокида кўриб чиқилиб, Шодибековлар оиласига ер ажратиб беришга қарор қилинди.

Адолат қарор топди. Лекин нималар эвазига? Хўш, бу сарсонгарчиликларнинг сабаби нимада? Аввало, айрим раҳбарларнинг тўрачилигида, одамлар эҳтиёжига кўр-кўрона, лоқайд муносабатда. Энди ўша оворагарчиликларнинг одамлар руҳиятига, маънавий-ижтимоий муҳитга, борингки, меҳнат унумдорлигига етказаётган зиёнини бир ўйлаб кўринг.

Ҳа, катта-кичик раҳбарларнинг бағритошлиги, бемеҳрлиги, оқибатсизлиги, расмиятчилиги очиб ташланаётган бундай шикоятлар, афсуски, камаймаётир. Нима, Ангрен шаҳрида истиқомат қилувчи Г. Овчинникова бир уйнинг квартираларига сув етиб келмаслигини Москвага, СССР Олий Советига шикоят ёзиб ҳал қилиши керакмиди? Уй-жойлардан фойдаланиш 6-бошқармаси сув тақсимлаш тармоғидаги бир қувурни алмаштириб қўя қолиши шунчалик қийинми?

Шу муносабат билан қабулхона ходимлари суҳбат чоғида билдирган бир мулоҳаза ёдга тушади. Маълумки, ҳаёт янги-янги талаблар ҳамда вазифаларни кун тартибига қўймоқда. Чунончи, аҳоли мурожаатлари, ариза ва шикоятларини қараб чиқиш тартиби тўғрисида қонун қабул қилиш зарур бўлиб қолди. Тўғри, СССР Олий Совети Президиумининг бу жараённи тартибга солувчи фармони бор. Аммо бу ҳар қалай қонун эмасда. Шундай қонун қабул қилинса, мансабдор шахсларнинг масъулияти ҳам аниқ бўлиб қоларди. Одамларга муносабатда лоқайдлик, сансалорлик учун жиноий жавобгарлик даражаси ҳам аниқланарди. Ҳали ҳозиргача инсон тақдирига бефарқлиги, борингки, бағритошлиги учун бирор мансабдор жиноий жавобгарликка тортилганми? Ҳеч қачон, ҳеч ким. Қабулни ташкил этиш, хатлар ва шикоятларни кўриб чиқишдаги ўзибўларчилик, сансалорлик, оворагарчиликларнинг ибтидоси шу қонунсизликдан эмасми? Кўпинча Совет идораларига келган кишилар ўзлари қабулига ёзилган раҳбарни ўрнида топа олмасликларининг сабаби шу масъулиятсизликдамикин?

Тўғри, қайта қуриш, янгиланиш одамлар билан ишлаш борасидаги фаолиятни ҳам сезиларли жонлантирди. Қабул оммавий тус олди, ишнинг мазмунини янги-янги усуллар билан бойитди. Чунончи, қабулхона ходимлари областларга чиқиб, меҳнаткашларни бевосита жойларнинг ўзида қабул қила бошладилар. Бухоро, Самарқанд, Жиззах, Хоразм областларида ташкил этилган сайёр қабуллар айниқса самарали бўлди. Хўш, нима учун кўчма қабулхона аввало худди шу областларга чиқди? Ёки бу тасодифми? Асло. Кейинги пайтларда бу ерлардан ариза ва шикоятлар кўпайиб бораётганди. Чунончи, сайёр қабул олдидан ўтган саккиз ой мобайнида мурожаатномалар бир йил илгариги ўша муддатдагидан деярли 2,5 баровар кўпайганди.

Кўчма қабулхона уч ҳафта мобайнида иш олиб борди. Президиум ходимлари одамларни маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари раҳбарлари иштирокида қабул қилишди. Қабул муддатлари матбуот, радио орқали ҳаммага етказилди. Баъзи кунлари қабулга 110—115 киши келди. Бундан ташқари 260 ёзма мурожаатномалар тушди.

Аппаратнинг масъул ходимлари Бухоро тўқимачилик, Жиззах қурилиш материаллари комбинатлари, Самарқанддаги «8 Март» тикувчилик фабрикаси ва Жиззах пластмасса буюмлари заводи меҳнаткашлари билан учрашдилар, ишчи ошхоналарида, ётоқхоналарда, магазинларда, маиший хизмат корхоналарида ишларнинг аҳволи билан танишдилар. Бу учрашувлар ғоят фойдали бўлди. Биринчидан, иш ва меҳнат шароитини яхшилаш билан боғлиқ кўпгина масалалар ҳал қилинди. Коммунал, савдо ва маиший хизмат маданияти яхшиланди. Уй-жой тақсимотида адолатни қарор топтириш чоралари кўрилди. Маҳаллий Советлар ва хўжалик органларининг айрим раҳбарлари ишдаги ўзибўларчилик, тўрачилик, бефарқлик учун жавоб беришди. Кўчма қабулларни ҳамма ерда одамлар қониқиш билан кутиб олдилар.

Хўжаликни юритиш усулларини қатъиян яхшилаш, кадрларга нисбатан талабчанликни ошириш, ишда тартиб ва интизомни мустаҳкамлашга доир кўплаб фикрлар билдирилди. Айтайлик, ўша қабул чоғида Ўзбекистон ССР 60 йиллиги тикувчилик фабрикаси (Тошкент шаҳри) ишчилари коллектив равишда мурожаат қилиб, раҳбар кадрлар ва инженер-техник ходимлар қариндош-уруғчилигига ёки шахсан содиқлигига қараб тайинланганлигидан норозилик билдирдилар. Шунинг оқибатида раҳбар ходимларнинг кўпчилигини билимсиз, уқувсиз кишилар ташкил этади, улар ишлаб чиқариш-маиший шароитларни яхшилаш йўлида тадбиркорлик кўрсатмаётирлар. Натижада брак маҳсулотлар кўпайиб, ҳам давлатга, ҳам ишчиларга катта зарар етмоқда эди. Бу муаммоларни бартараф этиш учун дарҳол қатор тадбирлар кўрилди.

Жиззах пластмассалар заводи ишчилари ўз корхоналарида «бўл-бўл»чилик нечоғлиқ чуқур илдиз отганлигини афсусланиб маълум қилишди. Моддий-техника таъминотида маром йўқолган, бунинг оқибатида корхона кўп йиллардан буён оқсаб келарди. Хом ашё етказиб берувчилар шартнома мажбуриятларини мунтазам бажармасдилар. Пала-партишлик, шошма-шошарлик сифатга қандай таъсир қилиши мумкинлигини яхши биласиз.

Қишлоқда иш билан таъминланмаганлик кучли асорат қолдираётгани қабул кунларида маълум бўлди. Қишлоқ магазинларида озиқ-овқат, сабзавот, мева тақчил. Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш, сақлаш ва қайта ишлашдаги камчиликлар жиддий эътирозларга сабаб бўлмоқда. Жамоа, ижара, оила пудратининг моҳияти ва шартларини бузиш ҳоллари кўп.

Кўчма қабуллар чоғида қизиқ, ғоят ибратли воқеалар ҳам рўй берди. Тасаввур қилинг, қабулда областнинг ҳамма раҳбарлари ҳозир бўлишган. Ўзбекистон ССР Олий Совети ходимлари навбатдаги аризачининг муддаосини эътибор билан тинглаб, охири:

— Бу оддийгина масала, — дейишади. — Буни мана бу ўртоқ икки-уч кунда ҳал қила олади.

Ҳангома ана шундан кейин бошланади.

— Мен бу кишига арз билан кўп мурожаат этдим, — дейди кўпни кўрган мўйсафид. —Роса овора қилиб, тинка-мудоримни қуритди. Гапимни эшитишидан на фойда, чигални ечмаганидан кейин.

Ҳа, сайёр қабуллар кадрларнинг сарагини саракка, пучагини пучакка ажратишта ҳам ёрдам берди. Шу баҳона ишни уддалай олмаётган, лаёқатсиз баъзи ходимлардан қутулиб олинди. Чунончи, Урганчда шундай бўлди. Шаҳар Совети ижроия комитети уй-жой бошқармаси бошлиғи Полвонназар Қутлиев ўз ишига номуносиб топилди. Одамлар дардига бефарқ қарагани, уруш қатнашчиси, меҳнат ветерани арзини кўриб чиқишдаги сансалорлиги учун бир қатор ходимлар жиддий огоҳлантирилди.

Кўчма қабул ва жойлардаги аҳвол билан танишиш Хоразм области халқ депутатлари Советларининг иш услубида тубли қайта қуриш юз бемаганлигини кўрсатди. Меҳнаткашларнинг мурожаатларига жамоатчилик фикрини, руҳиятини ўрганиш,- турмушнинг у ёки бу соҳасида вужудга келган вазиятларни барвақтроқ илғаб олиш манбаи сифатида қараш одатга айланмаганди. Ариза ва шикоятларни қараб чиқиш жараёнида тўрачилик, расмиятчилик, юзакичилик кучли эди. Бу муҳим ишда ошкоралик таъминланмасди. Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми қабулхона тавсияси бўйича бу ва бошқа нуқсонларни бартараф этиш юзасидан кенгайтирилган қарор қабул қилди.

— Бизнинг бурчимиз одамларни эътибор бериб, қунт билан тинглашдан иборат, — дейди қабулхонанинг катта референти Холбой Холмуродов. — Бу осон эмас. Аввало қалбингда инсонларга алоҳида бир меҳр туймоғинг керак. Сабр-тоқат, қунт асл фазилатга айлансагина самарали ишлай оламиз.

— Бу хизматни ҳамма ҳам уддалаёлмайди, — суҳбатга қўшилди катта референт Валерий Константинович Сачко. — Ҳаётнинг жамийки масалаларидан хабардор бўлган, чуқур билимли, юксак маданиятли ходимларгина одамлар оғирини енгил қила олишади.

Ҳаёт талабларини қолипга солиб бўлмайди. Қайта қуриш жараёни, айниқса СССР халқ депутатлари съездининг СССР Конституциясига киритган ўзгартишлари, ижтимоий-сиёсий ҳаётни демократиялашнинг чуқурлашуви Ўзбекистон ССР Олий Совети секретариати қабулхонаси таркиби ва иш тартибига ҳам жиддий ўзгартишлар киритмоқда. Аввало, ходимлар сонини 12—13 кишига етказиш кўзда тутилмоқда. Иш тартибини қайта қуриш эса хатлар, шикоятлар, мурожаатномаларни кўриб чиқиш уларда кўтарилган масалаларни ҳал қилиш жараёнига жиддий янгиликлар киритиши шубҳасиз.

Янгилик нимадан иборат бўлиши мумкин? Ҳамма жиҳатларини олдиндан айтиш қийин, албатта. Аммо шу нарса аниқки, қабулхонада уч йўналишда ҳаракат қилувчи ишчи гуруҳлари тузилади. Айтайлик, бир гуруҳ ходимлар одамларни қабул қилишса, бошқалари хатлар, ариза ва шикоятларни таҳлил этиб, умумлаштиради. Бу ҳол жумҳурият социал-иқтисодий ёки маънавий ҳаётининг долзарб масалаларини, кайфиятлар ва интилишларни барвақтроқ илғаб олиш, бинобарин, уларнинг ечимини олдинроқ топиб қўйиш имконини беради. Учинчи гуруҳ ходимлар сайёр қабуллар ташкил этишади.

Ҳа, янгиликни излаш давом этмоқда.

Ж. САЪДУЛЛАЕВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» махсус мухбири.

Советлар ва қайта қуриш

ТОМСК. Томск вилояти ўрмонларида игнабаргли дарахтларнинг заракунандалари пайдо бўлди. Булар муайян йилларда кўп минг квадрат метр жойлардаги игнабаргли тайга ўрмонларини йўқ қилиб юборган ҳашаротлардир. Бу йилги иссиқ ва қуруқ ёз вилоят территориясида «яшил ёнғин» чиқиши реал хавфини вужудга келтирди. Заракунандаларга қарши кураш мутахассислар ўрмонлар ҳайвонот оламига салбий таъсир қилувчи заҳарли химикатлардан фойдаланишдан воз кечганликлари туфайли янада мураккаблашди. Ҳашаротларга қарши курашда ғалаба қозонилди. Лекин хавф бутунлай йўқолмади. Зараркунандалар яна бостириб келганида уларга қарши курашиш учун ҳеч қандай восита бўлмайди, чунки пиретроид группасидаги препаратлар бизнинг мамлакатимизда ишлаб чиқарилмайди, балки Англия ва Япониядан олиб келинади, бироқ кейинги пайтларда бундай препаратлар олиб келиш миқдори жуда чеклаб қўйилди. Тайгани эса дихлофос билан заҳарлаб бўлмайди-ку, ахир!

* * *

МАХАЧҚАЛА. Доғистон пойтахтида кўргазма ярмарка ўтмоқда. Доғистон АССР рассомлар уюшмасининг кўргазма залида ранг-тасвир, графика, сопол, заргарлик буюмлари намойиш этилган. Бу ерга келганлар биринчи бор мухтор жумҳурият санъат усталари ижоди билан танишибгина қолмай, шу билан бирга ўзларига маъқул бўлган асарларни сотиб олишлари ҳам мумкин бўлади. «Тижорат» кўргазмасининг доимий ишлайдиган бўлишига қарор қилинди.

(ТАСС).

ҒАЛЛА—РИЗҚУ РЎЗИМИЗ

ИЖАРА ҲОСИЛИ

Саратон қуёшининг саховатли ҳароратини эмган мевалар ғарқ пишган, ғаллазорлар тўлиқ бошоқларини эгиб, сирли шовуллайди. Барча жонзот соя-салқин жой излайди. Шилдироқ ариқлар ёқасида, азамат дарахтлар кўланкасида бир дамгина ором олишни истайди.

Лекин одамзот бундан мустасно. У ҳар қандай шароитда ҳам меҳнат қуролини қўлдан қўймайди, рўзғорига барака киритиш, фарзандлари тақдирини ўйлаш билан банд бўлади. Зеро у шунинг учун яратилган.

Жамоа хўжалиги ерлари умумий, олинган ҳосил салмоғи беҳисоб, келадиган даромаднинг ғози бўлмаган даврда ҳеч ким ҳозиргидек жон куйдирмасди. Энди замон бошқача. Ернинг соҳиби ҳам, масъули ҳам ижарачи. Шу боис у имкони борича заминдан унумли фойдаланишга ҳаракат қилмоқда.

Наманган районидаги «Қизил байроқ» колхозининг ижарачи ғаллакори Соибжон Нуруллаев ана шундай ишнинг кўзини биладиганлардан. У ўзига ажратилган участкада биринчи бўлиб арпа ўримига тушди. Аскарлик бурчини адо этиб келиб, саккиз гектар ерни ижарага олганига эндигина икки йил бўлди. Ўтган мавсумда маккажўхори етиштирган эди.

Бу йил эса пландагидан кўп—гектаридан 50 центнердан ғалла ўриб олишни мўлжаллаб қўйди. Тажрибали механизатор Воҳиджон Жонбоев бошқарган комбайннинг илк ўримиёқ ижарачининг ҳисоб-китоби тўғрилигини тасдиқлаяпти.

Яқинда Соибжоннинг укаси Обиджон армия сафидан қайтиб келди. Қанот жуфт бўлди. Улар олинажак даромадни чамалаб кўришди. Арпа қарийб уч минг сўм фойда келтириши мумкин. Кейин ўрнига маккажўхори экилади.

Ижарачи ҳосили баракали бўлса, колхоз даромади ҳам юксалаверади.

О. НОДИРОВ.

СУРАТЛАРДА: оға-ини Обиджон ва Соибжон Нуралиевлар. Арпа ўрими пайти.

А. КОВТУН олган суратлар. (ЎзТАГ).

ХУШХАБАРЛАР

Даҳалар ва маҳаллалар учун энг яхши халқ уйи лойиҳасига эълон қилинган жумҳурият конкурсининг якуни чиқарилди. Конкурсни Ўзбекистон касаба уюшмалари кенгаши, ЛКСМ марказий комитети, Ўзбекистон Маданият министрлиги ва меъморлар уюшмаси ўтказди. Тақдим этилган 11 та лойиҳанинг тўрттаси энг яхши деб топилди ва мукофотлар билан тақдирланди.

* * *

Тошкент ҳажм-блокли уйсозлик тажриба комбинатининг арматура қирқиш участкасида меҳнат унумдорлиги 12 баравар кўпайди. Илгари бу иш қўлда бажариларди. Дастгоҳ бир вақтнинг ўзида белгиланган узунликдаги тўртта арматурани қирқиб беради. Бунда чиқинди жуда кам бўлади. Автомат дастгоҳни корхона рационализаторлари яратишди.

* * *

Ўзбекистон металлургия заводи сирли идишлар ишлаб чиқаришнинг газ тозалаш ускунасини таъмирлашга ярим миллион сўм пул сарфладилар. Натижада юксак экология самарасига эришилди: фторий водород илгари белгиланган нормага нисбатан ташқарига 2—3 марта кўп чиқар ва теварак атрофга ёйилиб узоқ масофаларга тарқалиб кетарди. Ҳозир бу кўрсаткич хавфсизлик даражасигача пасайтирилди.

* * *

Тошкент темир йўл инженерлари институти билан Тошкент метрополитени мутахассислари ишлаб чиққан назорат системаси поездлар ўртасидаги ҳаракат оралиғини 80 секундгача камайтириш имконини беради. Бу система Ўзбекистон пойтахтининг ер ости йўлларида йўловчилар оқими кўпайганда қўлланилади. Ҳозирча эса система ижодкорлари уни мамлакатдаги бошқа метрополитенларга фойдаланиш учун тақдим этишди.

* * *

Ўзбекистон меъморлар уюшмаси ҳузуридаги ўқувчилар дорилфунуни тўрт беш ёшли кичкинтойларни қабул қилишини биринчи марта эълон қилди. 8—11-синфларнинг ўқувчилари ижодий билим юртлари ва олий ўқув даргоҳларига кириш учун тайёргарлик кўрадиган катта гуруҳлардан фарқли ўлароқ, кичкинтойлар бу ерда расм чизиш, композиция сирларини ўрганадилар.

(ЎзТАГ).

ТАШВИШЛАРДА БОРДЕК ҲАЛОВАТ

Улбозор момо — қишлоқнинг табаррук онахони. Улар бу йил 82 баҳорни кутиб олдилар. Ҳаётнинг аччиқ-чучугини хўп татиб кўрган эмасларми, ўғиллари Ўрозбоққа насиҳат қилганлари-қилган: ҳаёт чироғининг ёғи —меҳнат, ўғлим. Унинг этагидан қаттиқ тутсанг, кам бўлмайсан. Ундан кейин камтар бўл, кўкка боқма, кўпга боқ...

Ўрозбоқ гоҳида: «Эна, энди менинг ёшлигим қолдими», — дегиси келади-ю волидаи меҳрибонининг раъйини қайтармайди. Бундай олиб қараганда тўғри гапни айтаяптилар, насиҳатлари ўринли. Ахир, қайси она ўз фарзандига ёмонликни раво кўради?

Ҳа, ота-она борки, ўғил-қизига ўгит беради, йўл-йўриқ кўрсатади. Лекин ҳамма гап уларга оғишмай амал қилишда, тўғри йўлдан адашмасликда.

Эркабой ота 73 ёшида вафот этганидан сўнг Ўрозбоқ онаси ўгитидан айри иш тутмаётир. Меҳнатсеварлик ва камтаринлик — бу икки фазилат унга ота-онаси тутқазган дастур. Ҳаётининг мазмунли ўтаётганига балки шу омиллар сабабдир?

...1980 йилнинг январида Зарбдор районида янги совхоз ташкил этилди. «Ленин йўли» деб аталувчи бу хўжаликка ёш, лекин озми-кўпми чўлда ишлаб тажриба орттирган Ўрозбоқ Эркаев директор этиб тайинланди. Тўғрироғи, район раҳбарлари унга катта ишонч билдиришди.

Парвозга интилган одам боласига ишончдан яхшироқ қанот йўқ. Шу боисдан Ўрозбоқ дастлабки кунлардан бошлабоқ ишга жон-жаҳди билан киришди. Бунинг бошқа сабаби ҳам бор эди. Янги хўжалик янги туғилган чақалоққа ўхшайдики, уни улғайтириш чақалоқни вояга етказишдек нозик, мураккаб ва сермашаққат юмуш бўлса, чўл шароитида меҳнат қилиш эса қиличнинг дамидан сув ичишдек мушкул иш.

Ўрозбоқ буларнинг барисини биларди. Аввало тутган йўлининг тўғрилиги шу бўлдики, кўпчиликка суянди. Ўзидан катталарни ака деб ҳурматлади, тенгдошларига жўра тутинди, ёшларни эса ўз укаларидек бағрига олди. Билганларини ўргатди, билмаганларини тортинмасдан ўрганди. Чўл қийинчиликларига, машаққату инжиқликларига бардош бериб чидади.

Мана орадан роппа-роса ўн йил ўтди. Ҳозир совхознинг кўрса кўргудек, ибрат олса арзигудек жиҳатлари талайгина. Ўтган даврда қабул пунктларига 60 минг тонна ўрнига 63 минг тонна юқори нав пахта етказиб берилди. Ғалла тайёрлаш режаси 110, полиз маҳсулотлари етиштириш топшириғи 163 фоиз адо этилди. Бошқача айтганда, давлатга пландаги 52 миллион 250 минг сўмлик ўрнига 73 миллион сўмлик маҳсулот сотилди. Ялпи даромад 45 миллион сўмни, фойда эса 21 миллион сўмни ташкил этди. Рентабеллик даражаси 31 фоизга тенг бўлди.

Бултур қўлга киритилган ютуқлар айниқса қувончли. Салкам 4 миллион сўм фойда олинди. Рентабеллик 45 фоизга, ишчиларнинг ўртача ойлик иш ҳақи 456 сўмга кўтарилди.

— Хўжалигимизда икки йилдан бери ижара пудрати қўлланилаяпти, — деди директор ютуқлар сир-синоатини ўртоқлашиб. — Меҳнатни ташкил этиш ва рағбатлантиришнинг бу усули бизга анча қўл келмоқда. Тўғри, биринчи йили ишчиларимиз унинг моҳиятини яхши тушунишмади. Ҳозир ишчидан тортиб звено бошлиғи ва бригадиргача — ҳар бир одам ўзи етиштирган маҳсулотга яраша даромад қилишини яхши билади. Шунинг учун ҳисоб-китоб билан ишлашаяпти, ортиқча сарф-харажатга йўл қўйишмаётир.

Сўнгги йилларда пахта майдони сезиларли даражали қисқартирилиб, унинг ўрнида полиз ва сабзавот маҳсулотлари етиштирилмоқда. Мевали боғлар барпо этилаётир. Қисқаси, ҳамма соҳага бирдек эътибор берилаётир. Айни пайтда ерлар самарадорлиги оширилиб, деҳқончилик маданияти юқори поғонага кўтарилаётганлиги туфайли оқ олтин салмоғи пасаяётгани йўқ.

Суҳбат асносида Ўрозбоқ Эркаев раҳбарлик санъати, унинг нозик жиҳатлари хусусида фикр юритиб, раҳбар бўлиш осон, лекин раҳнамолик қилиш қийинлигини алоҳида таъкидлади.

Унингча, хўжаликни иқтисодий ривожлантириш учун энг аввало одамларнинг шароити яхшиланиши керак. Раҳбар ғамхўрликни жойига қўя билиши, ҳар бир ишчининг оилавий аҳволидан яхши хабардор бўлиши, унинг иссиқ-совуғи, қувонч ва ташвишларини баҳам кўриши керак. Шунда хўжаликда тартиб бўлади, даладаги ишлар сифатли бажарилади, маҳсулот ҳажми кўпаяди.

— Биз, — деди сўзини давом эттириб Ў. Эркаев,— далада ишлаётган меҳнаткашларимизга, звено бошлиқларимизга, бригадирларимизга, мутахассисларимизга таянган ҳолда меҳнат қилаяпмиз. Муваффақиятлар боиси кадрлар тўғри танланганлигида, уларнинг ишбилармонлигида, далада тер тўкаётган пахтакорларнинг ўз ишини билиб бажаришларидадир. Ўнғар Ўринбоев, Хушвақт Шодиёров, Суюн Ўролов, Агад Убайдуллаев, Қироат Товбоев каби бригада етакчилари борки, жамоамиз улар билан ҳақли равишда фахрланади.

Мойли челак сиртидан маълум деганларидек, совхознинг бақувват хўжаликка айланиб бораётганлигини бу ердаги ободонлаштириш ишлари кўламидан ҳам билса бўлади. Кўплаб уй-жойлар қад ростламоқда. Хонадонлар тўла газлаштирилиб ичимли суви билан таъминланган. Маданий-маиший хизмат кўрсатадиган муассаса ишлаб турибди.

Бош қўрғон яқин вақтлар ичида янада обод ва кўркам бўлади. Шу йилнинг ўзида қурилиш ишларига бир миллион сўм, маданий-маиший тадбирлар учун 56 минг сўм маблағ ажратилганлиги фикримизнинг далили.

Бу хайрли ишларнинг барчасига Ўрозбоқ Эркаев бош-қош. У ташкилотлардан ҳаловат излайди. Куйдипишдилиги унга ҳеч қачон тинчлик бермайди. Зеро, у Жиззах вилояти Совети халқ депутатидир.

Меҳнат аҳлининг бу йилги режалари янада баланд. Ватанга қарийб 9 минг тонна пахта топширилади, 1 минг 300 тонна дон, 1 минг 260 тонна полиз, 800 тоннадан зиёд сабзавот маҳсулотлари тайёрланади. Дала ишларининг бориши, хусусан ғўза ва бошқа экинлар ривожи зиммадаги мажбуриятлар албатта бажарилишидан далолат бермоқда.

О. ТИЛОВБЕРДИЕВ.

Ечимини кутаётган муаммолар

ТАНАСИ БОШҚА ДАРД БИЛМАС

Қайта қуриш туфайли кишиларимизнинг қалб сўзлари баралла янграй бошлади. Ўзбекистон ССР Вазирлар кенгаши раиси Ш. Мирсаидов республика Олий Совети сессияда бутун жумҳуриятни газлаштиришдек ниҳоятда оғир ишни ўз зиммасига олдики, буни ҳақиқий халқ фаровонлиги учун жон куйдириш деса бўлади. Ҳақиқатан ҳам халқимизнинг яшаш шароити оғир. Даладан ҳорғин кайфиятда қайтган меҳнаткашнинг кўп жойларда нафақат қўл ювгани, балки ичгани ҳам суви йўқ. Ўчоққа ўт қалаш, ўтин, кўмир топиш яна бир юмуш. Ўзбекистон ноҳиясидаги Ойимчақақир, Даҳанақақир қишлоқларининг шундоққина тепасидан газ қувурлари ўтганига 30 йилдан кўп вақт бўлди. Шунга қарамай ҳанузгача табиий газ бу ердагиларга насиб этмаган.

Бутун жумҳуриятни газлаштиришдек улкан ишга баҳоли қудрат ҳамма ўз ҳиссасини қўшиши зарур. Яқинда Ўзбекистон ССР халқ депутати Воҳид Содиқовнинг қишлоқларни газлаштириш режаларини муҳокама қилдик. Ниҳоятда тўғри таклифлар, аниқ режалар тилга олинди, бироқ Иттифоқ миқёсида қабул қилинган қарорларга ўзимиз зид қарорлар чиқариб, қўл-оёғимизни боғлаб қўяётганимиз йўқми?

СССР Давлат қурилиш комитетининг 1989 йил 30 декабрда чиқарган қарорида газлаштиришни ширкат усулида (кооператив) лойиҳалаш тўғрисида гап боради. Лекин «Ўрта Осиё газ саноати» («Средазгазпром») бош директорининг ўринбосари ўртоқ В. Гашиловнинг 1989 йил 8 декабрдаги хатида бошқа лойиҳа институтлари, кооператив ва ташкилотлар томонидан ишланган газлаштириш лойиҳаларини кўриш ва уларни тасдиқлаш тақиқланади. Ҳақли савол туғилади. Бундай қарорлар жумҳуриятимиз шаҳар ва қишлоқларини ўз еrости бойлигимиз бўлган табиий газ билан таъминлашни яна орқага суриб юбормайдими? Бу масъулиятли вазифани биргина Ўрта Осиё газ ва лойиҳалаш илмий текшириш институти («Средазниигипрогаз») уддалай олармикан?

Бундан ташқари, халқимиз эҳтиёжларини эътиборга оладиган лойиҳалар бўлишини таъминловчи ташкилотга муҳтожлигимиз сезилиб қолаяпти. Уйларни иситиш учун сув иситгич қозонлари топасизлар, деразаларинг икки қаватли бўлиши керак, деган гаплар юрибди. Олдин колхозчининг шароитини, эҳтиёжини ва хом ашё таъминоти томонларини бир тарозига солиб, сўнг бундай қарорлар қабул қилиш керак эмасмикан? Қурилиш меъёри ва қоидаларига асосланиб баъзи ўртоқлар умумий овқатланиш, савдо ва аҳолига хизмат кўрсатиш корхоналарида газдан фойдаланишни тақиқлаётирлар. Ҳозирги пайтда жумҳуриятимизда табиатни асраш масаласи кўндаланг турганда, газ ишлатишни тақиқлаш тўғримикан? Ўзбек халқининг маъракаю маросимлари кўп, улар эса тандирда ёпилган нонсиз ва қандолатчилик корхоналарида тайёрланган маҳсулотларсиз ўтмайди.

Бас, шундай экан, нега айрим раҳбарлар бу ҳақда жиддий ўйлаб кўрмаяптилар? Нега бир қарор иккинчисига тўғаноқ бўлаётир? Хўш, қачонгача бундай номуносибликка тоқат қилиш мумкин?!

З. ИСРОИЛОВ,
Ўзбекистон ССР Саноатда хавфсиз иш олиб бориш ва кон назорати давлат комитети Фарғона вилояти бўйича газ техникаси назоратчиси.

ЧЕТ ЭЛ ЯНГИЛИКЛАРИ

ИШ ТАШЛАШ

МАНАГУА. ТАСС мухбири Игорь Пшеничников хабар қилади: Никарагуа ташқи ишлар министрлигининг хизматчилари мисли кўрилмаган тусда иш ташладилар. Республика ташқи сиёсий маҳкамаси масъул ходимларининг, шу жумладан Никарагуанинг чет эллардаги кўпгина элчихоналари хизматчиларининг оммавий тарзда ишдан бўшатилиши иш ташлашга сабаб бўлди.

Министрлик янги раҳбариятининг қарори билан унинг марказий аппаратидан беш нафар юқори мартабали амалдор улар сандиночилар ҳукуматининг ташқи ишлар министрлиги маъмуриятидаги «ишончли шахслар» бўлганликлари туфайли ишдан бўшатилди. Худди шу сабабга кўра, Никарагуанинг чет элдаги элчихоналарининг юздан зиёд ходими ўзларининг ишдан бўшатилганликлари тўғрисида хабарнома олдилар. Уларга энг қисқа муддат ичида ватанга қайтиб келиш таклиф қилинган.

ЭНГ ГАВЖУМ ШАҲАР

МАНИЛА. ТАСС мухбири Александр Бохонько хабар қилади: Филиппин пойтахти жаҳонда аҳоли энг зич яшайдиган шаҳар ҳисобланувчан Токиодан ўтиб кетди. Агар Япония пойтахтидаги ҳар квадрат километр жойда 14 221 киши яшаса, Манилада ҳар квадрат километр майдонга 46 997 киши тўғри келади, деб хабар беради бугун «Манила буллетин» газетаси. Гарчи Манила ўз аҳолисининг умумий сони жиҳатидан кўпгина давлатларнинг пойтахтларидан орқада бўлса-да, аҳоли зичлиги жиҳатидан эса ҳозир у биринчи ўринга чиқди.

— Бироқ бу рекорд маҳаллий муниципалитетни қувонтирмаяпти. Шаҳар хўжалигига катта оғирлик тушаяпти, — деди ТАСС мухбирига катта Манила мэрининг ўринбосари Д. Лакуна. — Пойтахтга ҳар йили ўн минглаб одамлар келаётгани аҳолиси 8 миллиондан ошиб, биздаги маълумотларга қараганда, 10 миллион кишига яқинлашиб қолган метрополис учун қўшимча муаммоларни вужудга келтирмоқда.

СЎНГГИ СОАТДА

БЕРЛИН. Икки герман давлати ва тўрт ғолиб мамлакат ташқи ишлар министрларининг «2 плюс 4» формуласи асосидаги иккинчи учрашуви тугаганидан кейин пойтахтдаги конгресслар саройида журналистлар билан якуний учрашув бўлиб ўтди. Унда ГДР ташқи ишлар министри Маркус Меккель раислик қилди.

Ўтган мажлисни таърифлар эканман, даставвал унинг барча қатнашчилари Германия бирлиги тўғрисидаги масалани халқаро-ҳуқуқий тартибга солиш ишига амалий ва ижобий ҳисса қўшганликларини айтишни истардим, деб таъкидлади ўз нутқида СССР ташқи ишлар министри Э. А. Шеварднадзе.

Тўрт давлатнинг ҳуқуқларини ва масъулиятини бекор қилиш тўғрисидаги музокаралар тугагунга қадар ҳали оғир йўлни босиб ўтишга тўғри келади. Бироқ албатта муваффақиятга эришилади. Совет делегацияси баҳсли масалаларни тартибга солишга доир аниқ таклифларни ўз ичига олган ҳужжатни тақдим этди. Тўғри, бу фақат лойиҳа холос ва у ўзгартириб бўлмайдиган ҳақиқат даъвосини қилолмайди. Унда ўзгаришлар, турли вариантлар бўлиши мумкин. Ҳужжатда муаммонинг барча жиҳатлари тартибга солинган бўлиши керак, деб таъкидлади совет министри.

* * *

ВАРШАВА. Германия Демократик Республикаси ва Германия Федератив Республикасининг Польшадаги элчилари икки немис давлати парламентлари — халқ палатаси ва Бундестаг Польша— Немис чегараси юзасидан бир хил мазмундаги қарорлар қабул қилганлиги тўғрисида ташқи ишлар министри Кшиштоф Скубишевскийни расмий равишда хабардор қилдилар. Баёнотларда таъкидланишича, қабул қилинган қарорлар ГДР билан ГФР ҳукуматларининг сиёсий иродасини ифодалайди.

Министр Скубишевскийнинг таъкидлашича, икки немис давлати парламентларининг қарорлари Польша ҳукумати томонидан ижобий баҳоланмоқда. Бу қарорлар ҳозирги Польша-Немис чегарасининг ҳуқуқий халқаро характерини тасдиқловчи бирлашган Германия билан Польша ўртасида шартнома тузиш учун қулай сиёсий муҳитни вужудга келтиради. Бу шартнома Германия бирлашганидан кейин дарҳол имзоланади ва ратификация қилинади.

* * *

СОФИЯ. «Болгария социалистик партияси барча сиёсий кучларни мамлакатда осойишталик, барқарорлик ва бунёдкорлик вазиятини таъминлашга, ваколатли миллий иноқлик коалицион ҳукуматини тузишга чақиради», — деди Болгария социалистик партияси олий партия кенгаши раиси Александр Лилов. У социалистик партия аъзолари ва тарафдорларининг София марказида бўлиб ўтган кўп минг кишилик митингида нутқ сўзлади.

Бу митинг Болгария буюк халқ мажлисига бўлиб ўтган қизғин сайлов кунларининг ўзига хос якуни бўлди. Унда БХР министрлар кенгашининг раиси Андрей Луканов, халқ мудофаа министри Добрий Журов, партиянинг бошқа раҳбарлари қатнашдилар.

* * *

ПАРИЖ. Франция президенти Ф. Миттеран Францияга икки кунлик расмий ташриф буюрган Венгрия Республикаси бош министри Й. Анталлни қабул қилди.

Венгрия ҳукумати бошлиғи учрашув тугаганидан кейин Венгрия «Франция билан муносабатларнинг мустаҳкамланишини табриклайди», деди ва «марказий ҳамда шарқий Европада Франция иштирокининг кучайиши муҳимлигини» таъкидлади.

Бундан аввал Франция бош министри М. Рокар билан бўлган учрашув чоғида Й. Анталл Венгриянинг «Европанинг минг йиллик ўзига хослигини тиклашга ва унинг миллий тикланиши учун зарур бўлган Европада ўз ўрнини яна эгаллашга» интилаётганини таъкидлади.

* * *

ЛОНДОН. Шимолий Ирландиядан Британия қўшинларининг кетишига қуролли усуллар билан эришаётган Ирландия республикаси армияси чоршанба куни Лондоннинг шимоли-ғарбий қисмидаги қирол ҳарбий ҳаво кучлари базасида рўй берган портлаш учун масъулиятни ўз зиммасига олди.

Аввал хабар қилинганидек, ўша куни эрталаб соқчилар авиабаза ҳудудида шубҳали тугунчани топиб олган. Ҳарбий объектнинг 200 га яқин ходими, шунингдек атрофдаги уйларда яшовчи 30 киши зудлик билан бошқа ерга кўчирилди. Шундан сўнг 30 минут ўтгач, у тугунча портлаган. Ҳайриятки, бу террорчилик ҳуружи натижасида ҳеч ким жабрланмади.

* * *

РИМ. 2 июль куни Римдаги олимпиа стадионида ҳайрия футбол ўйини ўтказилади. Шундан бир неча кун ўтгач, шу стадионда Италияда бўлаётган жаҳон биринчилиги финал ўйини бўлиб ўтади. Ўйиндан тушган маблағ дунёдаги очлик ва қашшоқликка қарши курашга сарфланади. Европа ва Америка ветеранлари терма командалари учрашувига яқиндагина футбол майдонларида ўз маҳоратларини намойиш этган ва катта спорт билан хайрлашганларига анча вақт бўлган жаҳон футболининг кўпгина юлдузлари тўпланадилар. Қароргоҳи Римда жойлашган БМТнинг озиқ-овқат ва қишлоқ хўжалик ташкилоти бўлажак футбол байрамида Пеле, Фальклор, Мишель Платини, Поло Росси ва бошқа таниқли чарм тўп усталари иштирок этишга розилик берганликларини хабар қилди, ўйиндан тушадиган маблағ шу ташкилот фондига берилади.

БМТнинг озиқ-овқат ва қишлоқ хўжалик ташкилоти бош директори Э. Саоума бу олижаноб ва инсонпарвар тадбирга ўз ҳиссасини қўшишга рози бўлган футбол юлдузларига миннатдорчилик билдирди. Бу футболчилар, деди у бизнинг қашшоқлик ва очликка қарши курашга сарфлаётган куч-ғайратимизга қўшилишмоқда. Жаҳонда қашшоқлик ва очликдан 500 миллиондан ортиқ одам азоб чекмоқда.

(ТАСС).

ЗИЛЗИЛА ҚУРБОНЛАРИ

ТЕҲРОН. (ТАСС). Эрон ташқи ишлар министрлигининг маълумотларига қараганда, 21 июнга ўтар кечаси мамлакатнинг шимолий ва шимоли-шарқий районларида рўй берган зизила натижасида 35 минг киши ўлган ва юз мингдан ортиқроқ киши жароҳатланган. Қаттиқ жабрланган районларга бориб келган Эрон президенти А. А. Хошимирафсанжонийнинг маълум қилишича, қурбонлар сони анча кўп, эълон қилинаётган маълумотлар эса тахминийдир.

Аҳолиси юз минг кишини ташкил этган Рудбар шаҳрида табиий офат натижасида барча уйлар ва маъмурий бинолар бутунлай вайрон бўлган. Тирик қолган одамларни вайрона уйлар остидан олиб чиқишмоқда. Шунингдек Эроннинг бутунлай вайрон бўлган Менжил шаҳрида 1500 дан кўпроқ киши тириклайин ер остида қолиб кетди. Эрон вилоятларининг барчаси ичида Ғилён кўпроқ шикастланди. Бу ерда бир неча соат мобайнида рихтер шкаласи бўйича 7,3 балл куч билан ер қимирлаганлиги сезилди. Вилоятда барча автотранспорт йўллари амалда бутунлай ишдан чиқди. Йўлнинг тоғли ерлари тошлар билан тўлиб тошган, унинг айрим участкаларида ўпирилишлар бўлган, бу эса теварак-атрофни бутунлай ўзгартириб юборган. Кўп аҳоли пунктлари ташқи дунёдан ажралиб қолди. Маъмурлар одамларни қутқариш чораларини кўришмоқда. Мамлакатга озиқ-овқат келтирилмоқда, тиббий ёрдам кўрсатилмоқда. Турли мамлакатлардан келган қутқарувчиларнинг отрядлари фалокат оқибатларини тугатишда фаол қатнашмоқдалар.

«Ю. С. Ньюс энд Уорлд рипорт» журналидан олинган ушбу суратда ўз ҳақ-ҳуқуқларини ҳимоя этиб, намойишга чиққан америкалик аёллар акс этирилган. АҚШ фуқароларининг турмуш даражаси бошқа мамлакатлардагига нисбатан бирмунча яхши бўлишига қарамай хотин-қизлар нега норози? Ҳаёт бир жойда тўхтаб турмайди. Иқтисодиёт ҳам. Шу боис америкалик аёллар жамиятда, иш жойида ва оилада ўзларининг мавқеларини мустаҳкамлаб олиш учун курашмоқдалар.

(ТАСС).

Қайта қуриш жараёни бир қатор муаммоларни аниқладики, аввал Самарқанднинг Боғишамол район партия комитети фаолиятида улар ё бўлмаган, ёки эътибордан четда қолган. Энди эса инсон омили биринчи ўринга чиқди.

Район Совети ва ижроия комитетининг қўллаб-қувватлаши натижасида меҳр-мурувват жамғармаси ташкил этилди. Ҳозирги кунгача саноат корхоналари ва ташкилотлар унга 200 минг сўм ўтказишди.

Бу маблағ 70 сўмдан кам пенсия оладиганларга, рўзғори катта, кўп болали оилаларга қўшимча ҳақ тўлашга сарфланмоқда.

Ветеранлар кенгашининг ташаббуси билан очилган қариялар уйи Буюк Ғалабанинг 45 йиллигига муносиб туҳфа бўлди.

СУРАТЛАРДА: кексалар уйида дам олувчиларга ҳар хил гиёҳлар қўшилган чой, шифобахш ичимликлар, қандолатчилик маҳсулотлари таклиф қилинади; музика тинглаб, ҳордиқ чиқарадиган хона ҳамиша гавжум.

Р. ҒАФУРОВ олган суратлар. (ЎзТАГ).

СОҒЛОМЛИК ИМТИЁЗИ

Қўқондаги «Электромаш» заводининг меҳнат коллективи кенгаши ва маъмурияти қабул қилган қарор бир қарашда ғалати кўринади. Улар ўртасида яқинда имзоланган шартномада шундай дейилган: корхонанинг ҳар бир ходими, агар у ўз соғлиғини ўйлаган ва йил давомида касаллик туфайли бирон иш кунини йўқотмаган бўлса, пул тўланадиган беш кунлик қўшимча отпуск олади.

Бундай шартномани имзолашдан олдин бу ерда иқтисодчилар роса ҳисоб-китоб қилишди. Улар тақдим этган ҳисоб-китобларга қараганда, отпускага беш кун қўшиб бериш одамлар ишга чиқмаслиги туфайли кўриладиган зарарга нисбатан анча фойдалироқ экан.

Бу, маъмурият ва меҳнат коллективи кенгаши корхона меҳнаткашларига қилаётган ғамхўрликнинг ягона намунаси эмас. Бу ерда ижтимоий масалаларга алоҳида эътибор берилмоқда. Йил бошидан буён, масалан, пландан ташқари олинган даромаднинг бир қисми аёлларга болаларни парвариш лаш учун нафақа тўлашга сарфланмоқда.

ЗЎР ЗЎРГА РЎПАРА КЕЛГАНДА

ИТАЛИЯ '90

Шундай қилиб, Италиядаги жаҳон биринчилиги ҳал қилувчи паллага кирди. Эндиликда ўтказилаётган ҳар бир матч муросасиз бўлиши табиий. Чунки бундан бошқа илож йўқ. Дуранг бўлиши ҳам мумкин эмас. Зеро, ютқазган команда ўз Ватанига қайтишга мажбур.

Агар чемпионат бошланишидан олдин мутахассислардан бири Камерун терма командаси нафақат саралаш босқичидан муваффақиятли ўтади, балки ундан кейин ҳам курашни давом эттиради, деган фикрни билдирганда, бунга кўпчилик ишонмаган бўлар эди. Дарҳақиқат, амалда шундай бўлиб чиқди. Совет кишиси, бир маҳаллар Самарқанднинг «Динамо» командасида раҳбарлик қилган Валерий Непомняший шогирдлари — африкалик футболчилар ўз мухлислари ишончини оқлаш учун бор шижоатлари-ю, маҳоратларини ишга солиб, кўп сонли чипор тўп мухлисларини қувонтирдилар.

Камерун терма командаси илк матчда жаҳон чемпиони — Аргентина футболчиларини доғда қолдирганлиги барчага аён. Кейинчалик улар бу ғалаба тасодиф эмаслигини яна бир бор амалда исботладилар. Яъни, руминияликларни мағлубиятга учратиб, мутахассислар эътиборини қозондилар. Иккинчи учрашувда айниқса 38 яшар Милла ҳақиқий футболчига хос матонат ва маҳорат кўрсатиб, матч қаҳрамони бўлган эди. У Колумбия терма командаси билан ўйинда ҳам ўз командаси ғалабасини таъминлаган иккита тўпни киритиб, кўпчиликни лол қолдирди. Дастлаб 110минутда дарвозани аниқ нишонга олди. Икки минут ўтар-ўтмас яна тўпурарлик маҳоратини кўрсатиб колумбияликларни ўйинни иккинчи маротаба майдон марказидан бошлашга мажбур этди.

Чехословакия — Коста-Рика учрашувида мухлислар дарвозаларга киритилган бешта тўпнинг шоҳиди бўлдилар. Бу матчда чехословакиялик Скухрави маҳоратига томошабинлар тан бердилар. Томаш рақиблар дарвозасига учта тўп киритди. Шуниси диққатга сазоворки, у барча тўпларни дарвоза тўрига боши билан йўналтирди. Умуман, учрашув давомида чех футболчилари коста-рикаликлардан устун эканликларини амалда исботладилар, ва пировард натижада 4:1 ҳисобида ғолиб чиқдилар.

Футболда омад кучли командадан юз ўгириши, кутилмаган натижалар қайд этилиши ҳоллари рўй бериб турган. Италия чемпионати ҳам бундан мустасно бўлмаётир. Масалан, Бразилия — Аргентина матчи ҳам фикримизнинг далили бўла олади. Учрашувнинг биринчи бўлимида бразилиялик чипор тўп усталари кам деганда уч маротаба тўп киритиш имкониятига эга бўлдилар. Лекин юз фоизли вазиятлардан моҳирона фойдаланишмади. Айниқса, Карека ва Алимао чиройли ҳужумкор ўйинлар намойиш этсалар-да, ҳал қилувчи ҳолатларда мўлжални аниқ олишолмади.

Жаҳон чемпионлари —аргентиналик футболчилар асосан қарши ҳужумда ҳаракат қилдилар. Улар 90 минут давомида бор-йўғи икки-уч маротаба бразилияликлар жарима майдонига яқинлашдилар, холос. Лекин ана шуларнинг биридан усталик билан фойдаланишди. Марадона ошириб берган тўпни Канижиа дарвоза тўрига йўллаб, командасини олдинга олиб чиқди. Бу матчнинг 80-минутида рўй берди. Шундан сўнг бразилияликлар қанчалик ҳаракат қилишмасин, жавоб тўпини кирита олмадилар. Шундай қилиб, чемпионат бошланишидан олдин мутахассислар томонидан ғолибликка даъвогарлардан бири ҳисобланган Бразилия терма командаси ҳам Италияни тарк этишга мажбур бўлди.

ГФР—Голландия терма командалари матчи ҳам ниҳоятда қизиқарли ўтиши кутилган эди. Аслида ҳам шундай бўлди. Учрашув айниқса иккинчи бўлимда кескин тус олди. Навбатдаги ҳужумларнинг бирида немис футболчиси Клинсманн ўз командадошлари ҳужумини ниҳоясига етказиб, ҳисобни очди. Шундан сўнг бир минут ўтар-ўтмас голландияликлар муваффақиятга эришишлари мумкин эди. Лекин олдинига Гуллит, сўнгра унинг шериги қулай имкониятдан фойдалана олмади.

ГФР терма командаси имконият бўлди дегунча шиддаткор ҳужумини давом эттирди. Бунда ҳужумчиларга ҳимоячилар ҳам тез-тез ёрдамга келиб турдилар. Натижада ҳимоячи Бреме узоқ масофадан моҳирлик билан иккинчи тўпни киритди. Учрашув тугашига оз фурсат қолганда голландиялик Куман ҳисобни 1:2 қилди.

Шанба ва якшанба кунги учрашувлардан сўнг Колумбия, Коста-Рика, Бразилия ва Голландия терма командалари соврин учун курашдан четлашдилар. Кеча нимчорак финалининг яна икки учрашуви бўлиб ўтди. Бугун бўладиган икки матчдан сўнг барча чорак финал иштирокчилари маълум бўлади.

Ф. ИСАЕВ.

ФАРҒОНА ЯНГИЛИКЛАРИ

АҲОЛИ ЭҲТИЁЖИНИ КЎЗЛАБ

Олтиариқ районидаги Янгиқўрғон қишлоғида ишга туширилган консерва цехига Андижон механика заводида тайёрланган иккита ярим автомат линия ўрнатилди. Айни пайтда бир кеча-кундузда 3 минг шартли банка маҳсулот ишлаб чиқарилаяпти.

МИЛЛИЙ ҚАНДОЛАТЧИЛИК

Учкўприк қишлоғида (Ленинград райони) Фарғона нон маҳсулотлари ишлаб чиқариш бирлашмасининг филиали очилди. Бу ерда миллий ширинликлар тайёрланмоқда. Сархил маҳсулотлар фирма магазини орқали харидорларга сотилаяпти. Қишлоқ қандолатчилари ойига 15 минг сўмликка яқин ширинлик тайёрлашга эришмоқдалар.

ЯНА БИР ҚУРИЛИШ ТРЕСТИ

Риштон шаҳрида «Облагрострой»нинг 3-трести ташкил этилди. Бунёдкорлар Риштон, Сўх ва Боғдод районларида қурилиш-монтаж ишларини бажарадилар. Йил охиригача 27 минг 735 квадрат метр турар жой, 2 минг 64 ўринли мактаб, 890 кичкинтойга мўлжалланган боғчалар, 400 киши сиғадиган клуб, иккита дорихона ва бошқа маданий-маиший биноларни фойдаланишга топшириш кўзда тутилаяпти.

ТЕМИР-ЙЎЛЧИЛАР ДАСТУРХОНИГА

Фарғона темирйўл бўлимининг ёрдамчи хўжалиги — «Қўштепа» совхози чорвачилик фермасида сутни қайта ишлаш линияси ўрнатилди. Кунига 600 килограмм маҳсулот темирйўлчилар дастурхонига юборилаяпти. Ёрдамчи хўжалик чорвадорлари йил охиригача камида 90 тонна сут, 60 тонна гўшт етиштириш учун курашмоқдалар.

З. СУЛТОНОВ,

Ошкоралик кўзгусида

НОМ ВА НОМУС

Табиат уйғонишини кузатиш ҳамиша завқли. Айниқса кўз илғамас кенгликлар маскани Қарши чўлида. Унинг устига орзу-умидларимиз ҳар йилгидан бўлакча. Ўзбек тилига давлат тили мақоми берилди. Қолаверса, жумҳуриятимизнинг хўжалик ҳисобига ўтиши, мустақиллиги ҳақида гап-сўзлар бўлиб турибди. Атрофга яхши кунлар умиди билан боқасан. Айни пайтда биргина қонун билан иш битмаслигини, асосий гап уни ҳаётга олиб кириш, тадбиқ этишда эканлигини англайсан. Сабабини сиёсий тузуму ижтимоий қурилишдан эмас, ўз-ўзингдан қидиргинг келади.

Косон йўлидаги айрилишлардан бирида «Абдида» деган ёзувга кўзимиз тушди. Илгари, эҳтимол, ёнидан бепарво, лоқайд ўтиб кетавериш мумкин эди. Энди ўтиб кета олмадик. Наҳотки, бу ўша ҳам орзу, ҳам армонни ўзида жам этган шоирона «Обидийда» бўлса. Боболаримиз уни нега бундай «кўз ёши» деб номлаган эканлар. Сувнинг бу ердаги қадру қимматига, оби ҳаётлигига ишорами, турмуш машаққатларигами? Номининг ўзи бутун бир достон. Лекин йўл кўрсаткичдаги лоқайдлик кўнгилга соя ташлади. Балки у бу ерга илк бор келган меҳмонлар билан «Абдида» ҳолида бошқа ерларга ҳам йўл олгандир. Болалар-чи, болалар?! Улар табиат ва одатга кўра катталар томонидан ёзиб қўйилган ҳар қандай ёзувни қоида деб биладилар.

Бу жой машҳур шоиримиз Абдулла Орипов униб-ўсган юрт бўлганлигидан яна изза бўлдик. Ватан туғилиб ўсган тупроғингдан бошланади. Эскичасига ҳам, янгичасига ҳам у муқаддас. Ҳатто ҳадислардан бирида «ҳуббул ватан мин-ал имон — Ватанга муҳаббат имоннинг белгиси», дейилган экан. Наҳот, биз унинг номига шу қадар бефарқ бўлиб қолганмиз. Уни ғажиб, қовурғаларини синдириб айтилганда ҳам этимиз чатнамаса, юрагимизга ларза тушмаса? Ахир, «ном» ва «номус» сўзлари битта ўзакдан-ку! Қачондан бошлаб номусимизга бефарқ бўлиб қолдик. Мана, хабарингиз бор, яқиндан бери «Таллинн»ни охирида иккита «н» билан ёзамиз. Ёлғиз биз эмас, бутун иттифоқ, бутун дунё шундай ёзаяпти. Сабаби: эстонча талаффуз шуни тақозо қилар экан. Бу фарқ, нари борса биздаги «Атои» билан «Атойи»дек бўлса керак. Лекин шугина фарқ учун қанчалар ташвиш, сарф-харажат. Шаҳарнинг юзлаб корхона-муассасаларию жуғрофий хариталар, иттифоқ доирасидаги мулоқотлардан халқаро алоқаларигача бўлган миқёсида бир айлантириб кўринг-чи, қандай манзара кўз олдингизга келади. Аммо бу ташвиш ва харажатларнинг юзига ҳеч ким бормайди. Чунки гап миллатнинг шаъни устида кетаётир. Бизчи?!

Афсуски, бу биргина Обидийдага тегишли эмас. Жой номларига, киши отларига лоқайдликнинг бизда чеки-чегараси йўқ.

Бундан 20 йилча муқаддам Қашқадарё вилоятининг қуйисида янги район ташкил қилинди ва унга Ульянов номи берилди. Маркази Ульяновск деб аталди. Маҳаллий халқнинг айрим зиёлилари «Ульяновск» демаса, кўпчилик «Ўлян» дейди (Нима қиласиз, тил сиёсий қарорлар билан эмас, ўз қонун-қоидалари билан ривожланади). Хўш, шараф келтирадими шу?! Лениннинг буюк хотираси муҳтожми шунга! Қолаверса, бундай иш унинг ақидасига ҳам, табиатига ҳам мутлақо зид-ку!

Иккинчидан, район жудаям чўл жойда бино бўлган эмас. Марказининг бир чети Қашқадарёнинг энг қадим ва ва энг машҳур манзилгоҳларидан Касби қишлоғига уланиб кетган. Нега унинг номини бериш мумкин эмас.

50-йилларнинг бошида 40—50 қишлоқнинг энг катта бозори шу ерда бўларди. Бозор тонг оқармай бошланар, кун чиқарда энг қизғин паллага кирарди. Касби, айниқса, кулоллари билан машҳур бўлиб, бозори эрта тонгда анвойи рангларга бўялган сопол ҳуштак ва сивизғалар овозидан ларзага келарди. Академик В. В. Бартольд фикрича, у XVI асрларда Қарши шаҳридан ҳам катта бўлган. Муҳаммад Солиҳ уни «Шайбонийнома»сига ҳам киритган эди. Шайбонийхон Қарши сафарида Бобур таърифлаган «мурғаки Қарши»ни овлаш иштиёқи билан Касбига тушади ва шикорда отдан йиқилиб шикаст топади. (Муҳаммад Солиҳ унинг шу муносабат билан ёзган ғазалини ҳам келтирган эди). 1568 йилнинг бошида тарихимиздаги икки «амири таъмир»нинг бири бўлган Бухоро хони Абдуллахон Хуросон юриши олдидан ўз қароргоҳини шу ерга тиккан экан. Ҳофиз Таниш Бухорий бу ҳақда «Абдулланома»да батафсил тўхталган. Биз эса шундай маълум ва машҳур манзилни «Каспий денгизи бўйидаги жой» (Қаранг. Муҳаммад Солиҳ. «Шайбонийнома». Т., 1989. 328) дейишгача бордик. Ульянов райони ва унинг маркази Касби деб аталганида ўша унутилаёзган тарихимиз тикланмасмиди?

Фикр-мулоҳазаларимни ёшликдаги дўстим Мукаммал Мираков билан ўртоқлашдим.

«Биз ҳам ўйлаганмиз, — деб жавоб қилди у. — Фаолларимиз билан маслаҳатлашиб маълум қарорга ҳам келиб қўйган эдик. Лекин бу гапнинг учи чиқар-чиқмас ёз-ёз бошланди. Энди Касби билан бирга Хўжа Касби ҳам бор эмасми, обрў талашиш бошланди. Масалан, район Касби номланса, қайси бири кўзда тутилади мазмунида. Сиёсий калтабинликка йўйиш ҳам бўлди. Шу-шу тўхтаб турибди. Беихтиёр шоиримизнинг «Қачон халқ бўласан, эй сен, оломон!» деган изтиробли нидоси эсингизга тушади».

Дўстим вазиятни сезгандек, таскин берувчи оҳангда давом этди.

— Касбининг қадим шуҳратини тиклаш имкони йўқ, албатта. Лекин энг муҳим обидаларидан XI—XVI асрларда яратилган Султон Мирҳайдар мақбарасини, Сардоба ва Намозгоҳни таъмир қилиш ниятидамиз. Султон Мирҳайдарда ҳозир иш қизғин.

Қишлоқлар, уларнинг номларини сўрайман.

— Ҳозир бизда 55 та қишлоқ бор. Лекин биз билган қишлоқларнинг анча-мунчаси, афсуски, ҳозир йўқ. Мирзавей, Қорақозоқ, Қозоқчи, Гаммаққавчин, Қулқишлоқ— санаб кетди у. — Мана шу Муғлон, Касби атрофидаги қанча-қанча майда қишлоқлар хутор системасини тугатиш деб аталган ва деҳқонни ердан, томир отган тупроғидан узишнинг бетимсол намунаси бўлган қарор муносабати билан «йириклашиб» кетди.

Биз Мираков билан қишлоқларни айландик. Деярли ҳар бир қишлоққа киришда йўл тахтачаси қоқилиб, унда ўша жойнинг номи, тарихи ҳақида қисқача маълумот берилибди. Хурсанд бўлиб кетдим. Идорага қайтиб келганимизда у қўлимга бир папка тутқазди. Райондаги 47 қишлоқнинг тарихи ҳақида маълумот, ҳикоя, афсоналар, нақллар ҳам бор. Айримлари кексалардан ёзиб олинган. Масалан, Месит қишлоғи тарихи 97 ёшда вафот этган марҳум Жўра бобо тилидан, Мирасадмир 87 ёшлик Бердибобо Ҳайдаров, Овул кийикчи ва Оқ қамиш Нажим Ботировдан, Хитой, Тошқудуқ Бекназарбобо Қулмуродов, Музаффарбобо Шириновлардан ёзиб олинганлиги кўрсатилибди. Баъзиларини Ч. Муртозаев, Р. Абдураҳимов каби ўлкашунос ўқитувчилар тўплаганлар.

«Таллиюлғун» юлғунли тепа маъносини англатади. «Денов» янги қишлоқ демакдир. Бу ердаги аҳоли дастлаб Қарчиғай тепа ўрнида яшаган. Сўнг шарққа силжиб, Қиз мачит, Галлақудуқни қурган — Янги қўрғонни бино қилган. Ҳозирги Деновнинг ўрнига ўтганига 150—200 йилча бўлган», ўқиймиз маълумотномаларда.

Тўғри, бу маълумотларнинг кўпчилиги илмий қийматга эга бўлмаслиги, замон изғиринларида ўз ранги ва тусини, ҳатто маъно-мазмунини ўзгартган бўлиши мумкин. Лекин улар шу ер кишиларининг тилдан-тилга, авлоддан-авлодга ўтиб келаётган хотираси. Улар билан ҳисоблашмасдан бўлмайди. Қишлоқлар номи, улар билан боғлиқ афсоналар ва ҳикоялар ота-боболаримизнинг турмуш ва маиши, урф-удумлари, ташвиш-интилишларининг жонли лавҳаларидир. «Комилон»га асос солган Комил бобо, «Қозоқ»лик Нурим қоровулбеги, «Касби»дан чиққан Қорахўжа ҳақидаги нақллар бунга далил. Айрим қишлоқлар (масалан, хитой, дўрмон, қатағон, месит, уйрот, қўнғирот, қозоқ каби) уруғлар номи билан аталгани маълум бўлади. Шунингдек, «Ҳаракат» (Овул кийикчи), «Қизил меҳнат» (Қоратепа), «Темир омоч» (Қорахўжа), «Қизил деҳқон» (Камаши), «Қизил гвардия» (Дураза), «Қизил йўл» (Фазли) каби илк колхозлар, Рўзи Сайлиев (III Интернационал), Пўбихўжаев («Қизил меҳнат»), Абдураҳим Қаюмов («Қутулиш») каби дастлабки раисларимиз ҳақида ҳам маълумотлар келтирилибди.

Шулар — ҳаммаси тарих. Бошқача айтганда, тарих мана шулардан ташкил топади, ўзини маданиятли, маърифатли ҳисобловчи ҳар бир киши учун эл-юрт тарихини билиш шарт. Бу нафақат маърифат ва маданиятнинг, балки оддий ахлоқнинг белгиси. Пушкиннинг гапи эсингиздами? «Аждодларга ҳурматсизлик ахлоқсизликнинг биринчи белгисидир».

Яқинда қизиқ бир воқеа бўлди. Ульянов райони марказидаги универмаг, кимнингдир бамаъни маслаҳати билан «Аллот» деб номланган экан. (Магазин шу номдаги қишлоқнинг ҳозирда бузиб юборилган ўрнига тушган). Район газетасининг апрель сонларидан бирида шундай мақола ўқиб қолдим. Мухбир магазин ходими билан суҳбат қилаяпти. Гап унинг номига келиб тақалади. «Маъносини билмайман, маъноси йўқ» мазмунида жавоб беради сотувчи. Мухбир қолган жойидан олиб кетади. Шу номни қўйганлар, тўғрироғи, ўзгартирганлар (илгари «Совет Россияси» деб қўйилган экан) шаънига аччиқ гаплар қилади.

Хўш, нима дейсиз?! Бу аждодларни ўз ота-онасини танимаслиги эмасми? Арлот ўзбекнинг энг машҳур уруғлариданку! У мартаба-мавқеига кўра Темур мансуб барлос билан тенг турган. Қадимда ҳам, ҳозирда ҳам ўзбек уруғи ҳақида сўз очилган жойда бу ном тилга олинмасдан илож йўқ. Навоий девонларида ҳам уни жуда кўп учратамиз.

Ким кўнгул сайд этса, лўли бўлсаким, тут муғтанам,

Айтном арлот ё барлосдин мирзода топ, — деб ёзган эди улуғ шоир. (Кўнглингни забт этса лўли бўлса ҳам ғанимат бил, арлот ё барлосдан амирзода топгин, деб айтмайман).

Арлот сўзи тилимизнинг ифода-талаффуз қоидалари билан маълум ўзгаришларга юз тутди. Бухорода «Олот»га айланди, бизда «Аллот» бўлди. Нима, шунинг учун ундан юз ўгириш керакми?

Булар ҳаммаси савиямизнинг, дид-фаросатимизнинг ночорлигига, миллий, инсоний қадриятлардан ғоят узоқлашиб қолганимизга ишорадир. Ҳолбуки, биз кўпинча ўзимизни биринчи ўринга қўйиб юришни яхши кўрамиз. Узоқ йиллар биздан маърифатли, маданиятли, адолатли кишилар дунёда йўқ деб келдик. Хайрият, ошкоралик туфайли айрим нарсаларни ўз оти билан атай бошладик. Чунончи, маорифчиликда дунёда 27, киши бошига таъминотда 77 ўринда эканлигимиз айтилмоқда. Лекин қулоғи ўрганмаган бир қисмимиз ҳали ҳам бундай гапларни эшитиб қолсак, «Туҳмат!», «Иғвогарлик!» деб ўрнимиздан туриб кетамиз, суҳбатдошимизнинг ёқасига ёпишмоқчи бўламиз. Қизиқ, биздан олдинги «чаласавод» ота-боболаримиз етти пуштни билишни шарт деб ҳисоблаганлар. Бир хаёлдан ўтказайлик-чи, ҳозирги «олим» авлоднинг неча фоизи 7 аждодини танир экан.

Гапимиз тил ҳақида эди. Қонун муносабати билан шоша-пиша сўз излаб кетдик. Аслида, тил ҳақидаги гап-сўзлар ўртага тушиши билан мутахассисларга иш қоғозлари, маъмурий ҳужжатлар сўзлигини тайёрлаш топширилганда, иш анча силжиб кетган бўларди. Ҳозир муайян пала-партишлик бор. Масалан, «Тошкент оқшоми» газетаси журнални «жарида» дейиши етмасдан, тўпламларни ҳам шу ном билан атай бошлади. «Жарида» арабча «газета» дегани. Инқилобдан олдин Туркистонда чиққан газеталарнинг ҳаммаси «жарида» дейилган. Қайси бир газетамиз «абстракция»ни ўзбек тилида мужмаллик, мавҳумлик деб тушунтирибди. Математикларимиз кулишиб «бутун бошли математик категорияни-я» дейишаяпти. Атама ва иборaларга жуда эҳтиёт бўлиш лозим.

Иккинчи томондан, бундан унча хавотирга ҳам тушмаслик керакка ўхшайди. Бу — зарурий жараён. Кўп ўтмас, сув тингач, кераклиси қолиб, жой-жойига тушар. Бироқ бунинг учун муқобил сўз-атамаларни кўплаб излаш ва қўллашдан ташқари уларнинг аслиятга қай даражада яқин ва мувофиқлигини кенг ва атрофлича асословчи мақолалар керак. Мана шундай мақолалар камлиги хавотирга солади.

Бегали ҚОСИМОВ, филология фанлари доктори, профессор.

ИККИ ПЕШҚАДАМ

Биринчи лигада (футбол) навбатдаги тур учрашувлари ўтказилди. Бўлиб ўтган тўққиз ўйинда дарвозаларга 19 та тўп киритилди. Шулардан 12 таси майдон эгалари, 7 таси меҳмонлар ҳисобига ёзилди. Олти матчда мезбонларнинг қўли баланд келди. Икки ўйин меҳмонлар фойдасига ҳал бўлди. Бир учрашувда кучлар тенг келиб, рақиблар очкони бўлишиб олдилар.

Владикавказнинг «Спартак» командаси Кемеровода маҳаллий «Кузбасс» билан дуранг (1:1) ўйнади. Иккинчи ўринда бораётган Запорожьенинг «Металлург» коллективи ўз майдонида Ленинграднинг «Зенит» командасини қабул қилиб, 3:2 ҳисобида ғалаба қозонди.

Москванинг «Локомотив» клуби ўтган турда ўз майдонида ўйнашига қарамай, икки очкони бой берди. Пойтахтлик футболчилар Абовяннинг «Котайк» коллективига 1:2 ҳисобида ютқаздилар. «Нистру» (Кишинёв)— «Нефтчи» (Боку). «Ростсельмаш» (Ростов) — «Тирас» — (Тирасполь), «Динамо» (Ставрополь) —«Таврия» (Симферепoль) командалари учрашувларида 1:0 ҳисоби қайд этилди.

Бошқа ўйинлар қуйидаги натижаларни берди: «Локомотив» (Горький) — «Кубань» (Краснодар) — 2:0, «Шинник» (Ярославль) — «Геолог» (Тюмень) — 2:1, «Факел» (Воронеж) — «Динамо» (Сухуми)—0:1.

Ўтган турда «Пахтакор» ва «Қайрат» командалари дам олди. Ҳозир биринчи лигада 22 тадан очко тўплаган Владикавказнинг «Спартак» ва Запорожьенинг «Металлург» коллективлари пешқадамлик қилишаяпти. Учинчи ўринда бораётган «Шинник» (Ярославль)да 21 очко бор. «Пахтакор» ва Ставрополь динамочилари 19 тадан очкога эга.

«Қишлоқ ҳақиқати»нинг навбатдаги сони 28 июнда, пайшанба куни чиқади.

Муҳаррир ўринбосари Н. ЁҚУБОВ.

ЎҚИНГ, ҚИЗИҚ!

ДОВЮРАК БУҒУ

Ўрмончи М. Куруц кунларнинг бирида идорасига бораётиб, кўзиқорин йиғувчилар барглар устига ётқизиб қўйган буғу боласига дуч келди. Бечора жонивор чалажон эди.

Петрушкага (уни шундай деб атадилар) дастлаб сут ичиришди. Шундан кейин у кучга кириб, тез ўса бошлади. Дастлабки кунларда итлар билан иноқлашди. Жониворлар бирга ўйнаб, бирга ухласалар-да, лекин бошқа-бошқа овқатланардилар. Петрушка гўштли ёки балиқли таомларни ёқтирмас эди.

Кунларнинг бирида ёш буғу боласи ўзи ёнма-ён ўсган қўйларни қутқарди. Итлар қаёққадир кетишган, кўзга кўринишмас эди. Кечаси бўрилар ҳужум қилдилар. Йиртқичлар қўйларга ташланишаётганини кўриб қолган Петрушка улар томон югурди. Тезда одамлар уйғондилар, шу орада итлар ҳам етиб келишди.

Бу воқеадан кейин буғу боласига янги — Жасур деган ном бердилар.

ТОШ ШАРТНОМА

Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Женевадаги музейида ажойиб бир экспонат бор. У дунёдаги энг биринчи тинчлик шартномасидир.

Эрамиздан аввалги 1290 йилда ёзилган бу ноёб ҳужжат Миср фиръавни ва хеттлар подшоси томонидан «имзоланган». Шартнома тошга битилган, матн сўнггига эса имзо ўрнига икки ҳукмдор рамзи — шахсий белгилари қўйилган, деб хабар беради «Смена» (Чехословакия) газетаси.

ДЕНГИЗДА ЁЛҒИЗ

Никарагуалик Артуро Малианьос 39 кечаю кундуз очиқ денгизда қолиб кетди. Октябрь ўртасида 25 яшар балиқчи учун оғир кунлар бошланди. У икки ўртоғи билан тушган кичкина кема фалокатга учраб, бошқариб бўлмай қолди. Балиқчилар унча катта бўлмаган сол ясадилар. Тез орада чучук сув ва озиқ-овқат тугади. Икки ҳамроҳи очликдан ҳалок бўлди.

Малианьоснинг айтишича, акулалар солга бир неча бор ташланишди. Ўзини қўлга олиш ва сабр-бардошгина ёш йигитга омон қолиш имконини берди. 39 кундан сўнг мексикалик балиқчилар уни кўриб қолдилар.

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ»— «СЕЛЬСКАЯ ПРАВДА»
Газета Центрального Комитета Компартии Узбекистана Выходит на узбекском и русском языках.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР: Муҳаррир ўринбосарлари — 33-44-43, 32-56-21, 33-16-27-, 32-54-41, Масъул котиб. — 33-09-93, 32-56-26. Масъул котиб ўринбосарлари — 32-56-25, 32-54-48, 32-54-47. Партия турмуши бўлими — 33-54-33, 32-56-22. Совет қурилиши бўлими — 32-56-34. Деҳқончилик бўлими — 33-54-33. 32-56-35, 32-54-51. Чорвачилик бўлими — 32-56-33. Қишлоқ қурилиши бўлими — 32-54-44. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 32-56-36, 32-56-39. Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-46, 32-56-39. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 32-54-52. Таржима бўлимлари — 32-56-31, 32-54-54, 32-54-55, 32-56-28. Иллюстрация бўлими — 32-58-79. Эълонлар бўлими — 33-81-42.

Р. — 04307. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Д. 1214. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12